

ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ

ΤΗΣ ΖΑΓΟΡΙΣΙΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ιστορικής και Λαογραφικής Εταιρείας Ζαγορίου κατά τη συνεδρίαση της 30ής Οκτωβρίου 1988 αποφάσισε να αναθέσει εις τον γλύπτην κ. Γεώργιον Καλακαλάν, πρόεδρο των Γλυπτών του Καλλιτεχνικού Επιμελητηρίου, την κατασκευή του προπλάσματος, του αγάλματος, ύψους 5 μέτρων, που θα παρουσιάζει την προσπάθεια της Ζαγορίσιας Γυναίκας στη δημιουργία του Ζαγορίσιου πολιτισμού και της συμβολής της κατά τους αγώνες του Έθνους, στην τιμή των 2.500.000 δραχμών, εργασία πάνω στην οποία θα χυθεί ο χαλκός.

Αποφάσισε επίσης τη συγκρότηση της Επιτροπής Εράνου και της Καλλιτεχνικής Επιτροπής, τα ονόματα των μελών θα ανακοινωθούν μετά αποδοχήν του διορισμού τους.

ΤΑ ΜΟΠ ΚΑΙ ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

νούργιο αναπτυξιακό πρόγραμμα, που να μην έχει σαν υποδειγματική περιοχή το Ζαγόρι, αλλά και δεν υπήρξε περίπτωση που το πρόγραμμα γραμμά αυτό να έχει πραγματοποιηθεί.

Το 1983 ολοκληρώθηκε το «πρόγραμμα ανάπτυξης Ζαγορίου» από τα ΜΟΠ, πρώτο στην Ελλάδα, ήλθαν κατ'επανάληψη οι «εγκέφαλοι» των Αθηνών, το ίδιο και τεχνοκράτες της ΕΟΚ, πήγαν οι δικοί μας στην Ιταλία κατά την ολοκλήρωση της μελέτης, δαπανήθηκαν εκατομμύρια, πήραν βέβαια την πλούσια αμοιβή τους οι ημέτεροι, ας μην αναφέρουμε ονόματα, τι θα ωφελούσε, εκυκλοφόρησε και πολυτελής έκδοση της μελέτης ύψους 4 δισεκατομμυρίων, ήλθε αποστολή με αρχηγό τον κ. Βουγιούκα, που σε Πανζαγορίσια συγκέντρωση κ.τ.λ. μας βεβαίωσε ότι η τύχη του Ζαγορίου έχει κριθεί και εμείς χειροκροτούσαμε. Αποτέλεσμα όλων αυτών ήταν οι μόνοι κερδισμένοι να είναι οι ημέτεροι, το δε πρόγραμμα έμεινε στα αρχεία κάποιου υπουργείου.

Αντίθετα, δόθηκαν και δα-

ΖΑΓΟΡΙΑΚΑ

πανήθηκαν 60 και πλέον δισεκατομμύρια στην Κρήτη, στην πλουσιότερη περιοχή της χώρας και πάνω από 40 στην Αττική που το βιωτικό της επίπεδο είναι περισσότερο από 5 φορές μεγαλύτερο από της Ηπείρου και 10 φορές από του Ζαγορίου. Να επαναλάβουμε κύριε Περιφερειάρχα και κύριε Νομάρχα ένα μικρό παράδειγμα.

Για τα χωριά του Δυτικού Ζαγορίου, Αρίστη, Μεσοβούνι, Άγιος Μηνάς και τα άλλα, ούτε οριστική μελέτη δεν υπάρχει για το πώς, λίγο πριν από το 1992 θα αποκτήσουν στα σπίτια τους οι κάτοικοι λίγο πλουθούν και να μαγειρέψουν το φαγητό τους.

Για το οδικό δίκτυο η κατάσταση είναι εξίσου σοβαρή. Ο δρόμος Γρεβενίτη — Βοβούσα που το 1981 θα τελείωνε σε πέντε το πολύ χρόνια, έχει δεν έχει φθάσει στο Φλαμπουράρι, ύστερα από 7 χρόνια. Η 45η οδός που η ασφαλτόστρωση είχε φθάσει 2 χιλιόμετρα έξω από τις Νεγάδες μόλις και τις ξεπέρασε ένα χιλιόμετρο, δηλαδή 400 μέτρα το χρόνο, λες και βρισκόμαστε στην εποχή της σκαπάνης. Ο δρόμος προς το χωριό Βίκος με την καταπληκτική θέα προς τη χαράδρα του Βίκου, ούτε έχει σκυροστρωθεί, ο προκάτοχος μάλιστα Νομάρχης πρότεινε να δώσει τα σκύρα και να βάλουν οι Ζαγορίσιοι τα... αυτοκίνητα. Ο δρόμος προς Γυφτόκαμπο (Βρυσχώρι, Λαΐστα, Ηλιοχώρι) στα 7 χρόνια η ασφαλτόστρωση δεν προχώρησε περισσότερο από το μέσο όρο των 500 μέτρων το χρόνο, καίτοι από εκεί διακινείται ο μεγαλύτερος ξυλώδης όγκος των δασών του Ζαγορίου. Και το χειρότερο!!! ακόμη δεν έχουν γίνει οι διανοίξεις για τη σύνδεση του Ζαγορίου.

Κύριε Περιφερειάρχα και Κύριε Νομάρχα, το βάρος της ευθύνης της αδιαφορίας του Κράτους για το Ζαγόρι μπορεί να μην είναι προσωπικό αλλά πρέπει να παραδεχτήτε ότι είναι απαράδεκτο. Το περιοδικό

μας αποφεύγει καίτοι πιέζεται, να κάνει συγκρίσεις, αλλά πρέπει να ασχοληθίτε με το Ζαγόρι, δεν ζητάμε να γίνουν όλα στις μέρες σας, αλλά όχι και 500 μέτρα το χρόνο ασφαλτόστρωση σε περιοχή που έχει όλες τις προϋποθέσεις για ταχύρυθμη ανάπτυξη. Τους υπουργούς της ΕΟΚ στο Ζαγόρι βρήκατε να τους στείλετε, πού αλλού θα τους στέλνατε; Εκεί που το Νομαρχιακό Συμβούλιο δίνει τις πιστώσεις. Ευτυχώς που κάποτε κάποιος είχε ενδιαφερθεί και έγιναν μερικά έργα υποδομής.

ΑΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΘΟΥΜΕ

Στο Ζαγόρι ήκμασαν τα γράμματα, ο ελεύθερος λόγος και η ελεύθερη σκέψη. Στον τόπο αυτό έγινε γρήγορα αντιληπτό ότι χωρίς παιδεία δεν προάγεται το άτομο. Στην ιδιαίτερη πατρίδα μας οι προσπάτορες, αγράμματοι οι περισσότεροι διέθεσαν μεγάλα ποσά από την περιουσία τους για τη λειτουργία σχολείων τόσο για τα αγόρια όσο και τα κορίτσια, σε εποχή που για τα άλλα διαμερίσματα της χώρας ήταν αδύνατο κάτι τέτοιο.

Αυτή η παιδεία χάρισε στους τότε Ζαγορίσιους σοφία, σύνεση και ήθος. Και εκατοντάδες Ζαγορίσιοι μετέδωσαν τις γνώσεις τους στον τότε υπόδουλο λαό των άλλων διαμερισμάτων, ώστε να χαρακτηριστεί το Ζαγόρι «η δασκαλομάννα» του έθνους.

Με άλλα λόγια στην εποχή των προγόνων μας γεννήθηκαν οι καλώς νοούμενοι δημοκρατικοί θεσμοί, ώστε οι Ζαγορίσιοι ν' αποκτήσουν την αξιοπρέπεια, την πνευματική ανεξαρτησία, τη δικαιοσύνη και την ανοχή, που κληρονομήσαμε και τόσο πολύ μας οφείλανε στη ζωή μας.

Η παραπάνω πνευματική και πολιτιστική ανάπτυξη της περιοχής μας πέτυχε γιατί οι πρόγονοί μας δεν ενδιαφέροντο μόνο για το άτομό τους και την οικογένειά τους, αλλά για το σύνολο των συμπατριωτών και

αυτό τονίζουμε.

Σήμερα όμως, με λύπη μας διαπιστώνουμε ότι πάρα πολύ λίγοι είναι εκείνοι που ενδιαφέρονται για τα κοινά των Ζαγορίσιων, για να μην πούμε ότι μερικοί ενδιαφέρονται μόνο να καρπωθούν προσωπικά οφέλη. Εξέχοντες σήμερα Ζαγορίσιες προσωπικότητες, που έχουν όλες τις δυνατότητες να βοηθήσουν την άνοδο της ιδιαίτερης πατρίδας τους, απουσιάζουν και έχουν κλειστεί στον κύκλο τους. Πολλοί είναι οι συμπατριώτες που επισκέπτονται περιοδικά το χωριό τους, ζουν τη σημερινή πραγματικότητα και διαπιστώνουν την τεράστια πνευματική και πολιτιστική διαφορά του σήμερα από τους προηγούμενους αιώνες και ενώ έχουν τη δυνατότητα να βοηθήσουν, όταν επιστρέψουν στη δεύτερη πατρίδα τους, τα ξεχνούν και σιωπούν.

Και γεννάται το ερώτημα, γιατί αυτή η σιωπή για το τόσο κραυγαλέα θέμα που από χρόνια απασχολούν το Ζαγόρι; Σε πάνω από τα μισά χωριά ο επαρχιακός δρόμος βρίσκεται μεταξύ χωματοδρόμου και ελαφράς σκυροστρώσης, πολλά χωριά στερούνται εν όψει του 1992 ακόμη και το νερό, η ιατρική περίθαλψη είναι υποτυπώδης και φοβούμεθα ότι θα είναι για μεγάλο χρονικό διάστημα ακόμη, μια περιοχή που κατοικείται από άτομα της τρίτης ηλικίας, τηλεφωνική κάλυψη στα μισά χωριά δεν υπάρχει, και οι υποσχέσεις για εγκατάσταση τηλεφωνικών γραμμών στα σπίτια, μένουν στο χρονοντούλαπο, η ένωση ακόμη του κεντρικού και δυτικού Ζαγορίου δεν συζητείται υπεύθυνα όπως και η σύνδεση με τα χωριά της Κόνιτσας από το Βρυσχώρι που πριν από 15 χρόνια έχει γίνει η... γέφυρα.

Υποτυπώδες είναι και το ενδιαφέρον των αρμοδίων υπηρεσιών στα Γιάννινα και την πρωτεύουσα για την υποδομή της τουριστικής ανάπτυξης στην περιοχή μας που θεωρείται από τις πρώτες τουριστικά αξιοποιήσιμες στη χώρα μας, ενώ δισεκατομμύρια διατίθενται σε άλλες περιοχές.

Αναφέρουμε μερικά από τα προβλήματα που απασχολούσαν και απασχολούν το Ζαγό-

ΕΥΧΗ

Τον εγγονό μου Ηλία Κ. Βαγγελή, που πέτυχε στη Σχολή Πολιτικών Μηχανικών Εσθνης, τον φιλώ και του εύχομαι καλές σπουδές και πάντατυχέρνα να είναι.

Ο παππούς του
ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΤΣΑΟΥΣΗΣ

ρι. Όλοι αναγνωρίζουν το δικαίωμα των αιτημάτων μας. Και όμως πού είναι η καθολική αντίδρασή μας στην αδιαφορία των κυβερνώντων που μας επισκέπτονται, μας υποσχονται, όταν όμως κερδίσουν τις εκλογές μας ξεχνούν. Πού είναι η παρουσία των Ζαγορίσιων συμπατριωτών, δυστυχώς, η δύναμή τους αποτελείται από μονάδες συμπατριωτών. Η Ένωση Ζαγορίσιων Αθηνών και οι Αδελφότητες θάπρεπε νάχουν μέλη που να αριθμούνται σε χιλιάδες συμπατριώτες και η παρουσία τους νάναι πάντα στο πλευρό της Διοίκησης που οι ίδιοι έχουν εκλέξει τους καλύτερους και τους δυναμικότερους. Τόσο δύσκολο πράγμα είναι η διάθεση μερικών σημερινών εκατοντάδραχμων για 20—30 ώρες το χρόνο;

Οι Ζαγορίσιες οργανώσεις της Πρωτεύουσας θάπρεπε να είναι από τις επιβλητικότερες και η εκπροσώπησή τους από τις δυναμικότερες, γιατί υπάρχει το δυνατό προσωνυμικό. Το ίδιο και με τις οργανώσεις των Ιωαννίνων, που σήμερα αγωνίζονται να διατηρούνται στη ζωή, η δε παρουσία τους να εξαρτάται από την προσφορά λίγων μόνο συμπατριωτών, που είναι οι ικανοί να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους για τα κοινά, όπως έκαναν οι πρόγονοί μας.

Είναι γνωστές οι αδυναμίες μας και τα ελαττώματά μας, ας μην τα αναφέρουμε σε Ζαγορίσιους, είναι όμως απαράδεκτο να εγκαταλείψουμε τον αγώνα για τις μικρότερες μερικών, που πάντα υπήρχαν και πάντα θα υπάρχουν. Οι δημοκρατικοί θεσμοί των παπούδων και προπαπούδων μας ας είναι πάντα το σύμβολό μας. Πάνω απ' όλα όμως πρέπει να χαρακτηρίσουμε εγκληματική για την πατρίδα μας την ανάμειξη των κομματικών στα κοινά. Όπου έχει εισχωρήσει ο κομματισμός έργο δεν υπάρχει. Το κόμμα και οι πολιτικές πεποιθήσεις μας, αναφαίρετο δικαίωμα όλων των πολιτών, είναι ατομική υπόθεση, καμιά οργάνωση δεν έχει τίποτε να κερδίσει, εκτός από τη διάριση των μελών της.

Και για να τελειώνουμε. Ας διαθέσουμε ελάχιστα από το χρόνο και τα προσεχόμενά μας, για την ερημώμενη πατρίδα μας.

ΤΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

τού εκδότη

„Το ΖΑΓΟΡΙ μας“

Το ενδιαφέρον που δείχνουν αναγνώστες μας, έστω και αραιά, για την τύχη και την όσο το δυνατό βελτίωση του περιοδικού μας, αποδεικνύει την αγάπη και το ενδιαφέρον για το έντυπό τους. Ενδιαφέρον που μας τονώνει, αλλά και μας υποχρεώνει να εντείνουμε τις προσπάθειές μας.

Πριν όμως έρθουμε στις αδυναμίες, αν και τις περισσότερες τις έχουμε και επαληθεύουμε μερικές από τις μέχρι τώρα επιτυχίες, που παρά την ερασιτεχνική προσφορά, το περιοδικό των Ζαγορίσιων πρόσφερε:

1. Το Ζαγόρι απέκτησε έντυπο, αξιο του πνευματικού επιπέδου των Ζαγορίσιων. Ατομία που ασχολούνται με τον περιοδικό Τύπο, μας βεβαιώνουν ότι η έκδοσή μας βρίσκει στην πρώτη σειρά αναλόγων εκδόσεων.

2. Έδωσε τη δυνατότητα στους Ζαγορίσιους να εκθέτουν τις απόψεις τους, τα παράπονά τους, τις διεκδικήσεις τους, τα αιτήματά τους, τις επιστημονικές και λογοτεχνικές τους εργασίες, να μαθαίνουν τα νέα της ιδιαίτερης πατρίδας και άλλα.

3. Διαπιστώσαμε ότι από τις βασικότερες προσφορές του περιοδικού ήταν και το ότι συνετέλεσε ώστε αριθμός νέων από το Ζαγόρι, αλλά και πολλοί συμπατριώτες να δθούν περισσότερο με την ιδιαίτερη πατρίδα τους.

4. Η δωρεάν αποστολή 100 περίπου φύλλων κάθε μήνα στα υπουργεία, τις υπηρεσίες, τις ημερήσιες εφημερίδες και τα περιοδικά, σε οργανισμούς, σε προσωπικότητες, σε διευθυντές και υπαλλήλους Δημοσίων κ.ά. Υπηρεσιών, δημιουργεί κλίμα συμπάθειας για τον ευρύτερο χώρο του Ζαγορίου και τη δυνατότητα ευνοϊκότερης λύσης των αιτημάτων των Ζαγορίσιων μας και των ιδιωτών (αν και πρέπει να πούμε ότι, ελάχιστα αναγνωρίστηκε).

5. Ποδόβολε και βοήθησε στην ικανοποίηση δικών αιτημάτων του χώρου μας.

6. Συντέλεσε στην ποσυνείδηση και προβολή των πολιτιστικών εκδηλώσεων στο

Ζαγόρι, που για πρώτη φορά πραγματοποιήθηκαν.

7. Πραγματοποίησε 9 εκδόσεις βιβλίων και βοήθησε στην έκδοση μεγαλύτερου αριθμού, από συμπατριώτες συγγραφείς που ζήτησαν συμπαράσταση.

8. Και τα πετύχαμε γιατί η έκδοσή του στηρίζεται στην αγάπη ενός μικρού ποσοστού Ζαγορίσιων και την εργατικότητα της επιτροπής, χωρίς καμιά απολύτως χρηματοδότηση μέχρι σήμερα από πουθενά.

Και τώρα ας έλθουμε στις αδυναμίες του περιοδικού μας.

Εκτός βέβαια από το παρουσάζον τελευταίο, ύστερα από τη σοβαρή αύξηση των εξόδων έκδοσης, οικονομικό διέξοδο, που θα μπορούσε να μην υπάρχει, εάν μεγάλωνε ο αριθμός των αναγνωστών. Εμείς αισιοδοξούμε ότι θα καλυφθεί το παρουσιαζόμενο έλλειμμα, παρ' όλο ότι η κρίση στον Τύπο, όπως θα διαβάζετε, είναι γενική. Οι κυριότερες αδυναμίες που μας απασχολούν είναι:

α) η κάλυψη των κοινωνικών και των ειδήσεων γενικά, από όλα τα χωριά μας, πράγμα που δεν απαιτεί ούτε προσόντα, ούτε μόρφωση, αλλά την αγάπη των συμπατριωτών.

β) η έλλειψη συνεργασίας συμπατριωτών με σύγχρονα θέματα τα οποία απαιτούν κάποια ειδικότητα και μόρφωση, βασικό πρόβλημα που μας απασχολεί, χωρίς να έχουμε βρει τη λύση του.

γ) Εξίσου σοβαρό πρόβλημα, που δεν οφείλεται μόνο στο οικονομικό, αλλά στην έλλειψη συγγραφέων και φωτογράφων στην πόλη μας, είναι η μικρή παρουσίαση φωτογραφιών, παλιών και νέων Προέπων να σημειώνουμε ότι απαιτείται και η προσφορά των συμπατριωτών που οφείλουν να μας δώσουν τις φωτογραφίες για μικρό γονικό διάστημα, ώστε να θγουν τα κλισέ, γωοίς να πάθουν απολύτως καμιά σθοά.

δ) η έλλειψη ενός ανταποκριτή, εφόσον οι συμπατριώτες ορισμένων χωριών σπουδάζουν να μας βοηθήσουν, που θα επισκέπτεται όλα τα χωριά μας, ώστε να μην υπάρχουν

χωριά που αναφέρονται σάβνια ή και καθόλου. Κάτι απαιτήτο, αλλά πάρα πολύ δύσκολο, γιατί έχει μεγάλο κόστος, τόσο από την αμοιβή του συντάκτη, όσο και από τα έξοδα μετάδοσης διανκτέρευσης κ.λπ. και

ε) και το σπουδιότερο. Η απουσία των νέων συμπατριωτών, που σαν πιο μορφωμένοι, έχουν τις δυνατότητες να πλουτίσουν το περιοδικό μας με όλη στάθμη και να βοηθήσουν στο έργο της έκδοσης, αλλά και που αργά ή γρήγορα, θα πρέπει να αναλάβουν το βάρος της διαδοχής.

Ένα σημείο μόνο υπάγει που θα διαγραφόνε με μερικούς αναγνώστες μας. Η απήφασή μας να κρατήσουμε το περιοδικό μακριά από την πολιτική και τον κομματισμό.

Θα τελειώσω διευκρινίζοντας δύο θέματα, που οι αναγνώστες μας έδξαν:

Το πρώτο: Η Συντακτική Επιτροπή, ποτέ δεν ήταν κλειστή και με γαρά θα βλέπαμε την αύξηση των μελών της με συμπατριώτες που θάταν διατεθειμένοι να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους και να μας διευκολύνουν. Δυστυχώς όμως, έλθε οι προσπάθειες απέστησαν άκαρπες. Νέοι καιροί, διάπλα να βρεις σήμερα άτομα που θα προσφέρουν τις υπηρεσίες τους άμισθα. Όπως γρήγορα και παραπάνω, δυστυχώς, οι πολλοί Ζαγορίσιοι, ακόμα και τα νέα που αρραφούν το χωριό τους και τους αφήνουν χωρίς να τους βοηθούν να μας τα γράψουν.

Το δεύτερο: Η γασημά που ακολουθεί το περιοδικό μας, καθορίζεται από το σύνολο των δυνατοτήτων της επιτροπής, της προσφοράς και των επιθυμιών των αναγνωστών μας. Αλλάξη Να!!! (Περεστρόϊκας, όπως αναφέρεται φίλος αναγνώστης), αλλά προϋποθέτει νέες δυνάμεις. Ας ελπίσουμε ότι το Ζαγόρι μας θα τις αποκτήσει. Με τις σημερινές δυνατότητες τα αποτελέσματα της αλλαγής φαίνεται να μην είναι εφικτά. Δεν πνύει όμως να είναι και ο στόχος μας.

Κώων Κυριώτες

Ο ΚΑΠΕΣΟΒΙΤΗΣ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΣ - ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ

ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΤΟΛΟΓΛΟΥ

κάνει γνωστό ότι από τη νέα σχολική περίοδο 1988—89 θα διαδίδεται ΜΟΝΟΣ ΤΟΝ τα φιλολογικά μαθήματα για ΔΕΣΜΕΣ ΚΑΙ ΛΥΚΕΟ για μαθητές που έχουν κάνει κάποια μαθήματα για ΔΕΣΜΕΣ ΚΑΙ ΛΥΚΕΟ. ΤΑ ΤΥΧΗΜΑΤΑ ΕΙΝΑΙ ΑΝΕΠΙΣΤΗΡΑ ΟΛΙΓΟΜΕΛΗ ΚΑΙ ΚΑΙΣΤΑ. Πληροφορίες τηλέφωνο 28.925.

Αγαπητοί του Ζαγορίου μας,

Σας στέλνω μια φωτοτυπία από μια συνέχεια του Έξοχου δημοσιογράφου, με πιθανές ρίζες στο Βρυσσώρι, μοκαρίτη Κ. Τριανταφυλλίδη που γράφει τότε, στη φωτιά επάνω, στο Βρυσσώρι και λίγα επισημηματικά.

Το 11/5 ήταν το Δεύτερο Τάγμα του 5ου πέμπτου συντάγματος πεζικού των Τριετών με Διοικήτη τον Παπαβασιλείου. Στη συνέχεια τραυματίστηκε στη μάχη για την ανακατάληψη της Κόνιτσας, στο Πεκλιόρι. Πήγαινε Νικόλαος ταγματάρχης, Χαλκιδεύς, διοικητής του τάγματος Κόνιτσης.

Διοικήτης του ουλαμού των 10,5 δυο πυροβόλα ο τότε υπολοχαγός (Πυρ)κού Πανδής Νικόλαος, Κερκυραίος.

Διότλη τηρήματα στην Αριστερή (Νότια) όχθη του Αώου.

Κολογερικό μια διμοιρία του 3ου λόχου. Διμοιρίτης ο αξιωματικός Γεώργιος Εξαρχόπουλος (εθ. ανθ.) γός.

Μοναστήρι Κόνια 1 διμοιρία στο πολυβόλο. Διμοιρίτης ο αξιωματικός Χρήστος Πατισούρας.

Λημέρια Κλεφτών 1 διμοιρία 3ου λόχου. Διμοιρίτης ο αξιωματικός Θεόδωρος Μέντζος και οι τρεις διμοιρίτες δασκάλοι.

Σκαλοτάρα Διοίκηση 3ου λόχου. Λοχαγός Ιωάννης Ντέπικας.

Θέση Μέλο ατζιουγκάστρου 2ος λόχου. Διοικήτης Ιωάννης Αυδίκας.

Θέση Κιόρι Ριζά Μέλος διμοιρία πολυβόλων (προωθημένα). Διμοιρίτης Πύρρος Στάρας.

Έδρα Διοικήσεως (σταθμός) αποσπάσματος Αώου Βρυσσώρι. Διοικήτης Μορδοχαίος Φριζής. Χαλκιδεύς υποσπίτης Γιάννης Ματαγγάας, δασκάλος από τη Ζίτσα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Η Μάχη της Ελλάδος

Κ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ

2 Νοεμβρίου: Όλες οι απόπειρες των Ιταλών να διασπαραχθούν στην αριστερή όχθη του Αώου, συντρίβονται από τους φαντάρους του 11/5 και του Τάγματος Κόνιτσης. Το απόγευμα, ο Παπαβασιλείου μαθαίνει από ένα τηλεφώνημα ότι είναι άγνωστο πότε το 1/7 θα φτάσει στην περιοχή της Λαϊκής για να καλύψει το άκρο δεξιό της VIII Μεραρχίας. Στέλνει λοιπόν προς τα εκεί ο ίδιος μια μικρή δύναμη που έχει την εντολή να εγκατασταθεί στα υψόμενα Κουκουρούλινος και ν' απαγορεύσει κάθε υπερκερματική ενέργεια του εχθρού προς τα νότια του Αποσπάσματος Αώου. Το βράδυ φτάνει στο Βρυσσώρι και αναλαμβάνει τη διοίκηση του Αποσπάσματος ο αντι-συνταγματάρχης Μορδοχαίος Φριζής.

ΠΙΝΔΟΣ

Νυχτερινή απόπειρα

Ο Γίγας και ο Παπαβασιλείου προσανατόλισαν τον διοικητή τους και τον ανέφεραν με κάθε λεπτομέρεια τα γεγονότα των δυο τελευταίων ημερών. Ο Φριζής ενέκρινε ανεπιφύλακτα τα μέτρα που είχαν λάβει, τονίζοντας, ότι η διατήρηση του μετώπου κατά μήκος της μεσημβρινής όχθης του Αώου είχε σημασία ζωτική για τον αγώνα της VIII Μεραρχίας στην Ήπειρο.

Κάθε διείσδυση ιταλική στο πλευρό της μαχομένης Μεραρχίας έπρεπε ν' απαγορευτεί.

Καθώς σουρούπωνε, πυκνή ομίχλη απλώθηκε πάλι στην κοιλάδα του Αώου. Το κρύο πνέον στις ράχες και τις ψηλές πλαγιές ήταν αφόρητο. Τρεις ημέρες τώρα οι φαντάροι του 11/5 ήταν ουσιαστικά νηστικοί. Κάτι λίγα τρόφιμα, που τους έδινε κάπου - κάπου ο εφοδιασμός του τάγματος Κόνιτσης δεν έφταναν ούτε για να ξεγελάσουν την πείνα τους. Πολλοί είχαν μείνει και ανυπόδητοι. Το ηθικό έσπεκε ωστόσο πολύ ψηλά. Η απόφαση της νίκης ήταν ριζωμένη στις καρδιές.

Δρακόντεια μέτρα ασφαλείας επιβάλλονταν πάλι για τη νύχτα. Η αποστολή υλικού γεφυροποιίας στον εχθρό, και μάλιστα αεροπορικής, φανέρωνε την πρόθεσή του να ξαναρχίσει τις απόπειρες διαπερασίσεως στην αριστερή όχθη. Ισχυρές προφυλακές προωθήθηκαν πάλι από τους λόχους του Γίγα και του Παπαβασιλείου στους πόρους και στα επισφαλή σημεία. Η απειλή ήταν μεγαλύτερη στον τομέα του 11/5. Ο ταγματάρχης Παπαβασιλείου ικατέστησε προσωπικά υπεύθυνους τους ανθυπολοχαγούς Δάνδαλο, του 5ου λόχου, και Μίσχο, του 6ου, να εγκατασταθεί στα υψόμενα Κουκουρούλινος και ν' απαγορεύσει κάθε υπερκερματική ενέργεια του εχθρού προς τα νότια του Αποσπάσματος Αώου. Το βράδυ φτάνει στο Βρυσσώρι και αναλαμβάνει τη διοίκηση του Αποσπάσματος ο αντι-συνταγματάρχης Μορδοχαίος Φριζής.

οι διαταγές του είχαν εκτελεστεί και να περάσει τη νύχτα με τους φαντάρους.

Παντού θρήνη αξιωματικών και άνδρες σ' επιφυλακή, με στημένο το αυτί για να συλλάβουν κάθε κρότο, που θα ξεχώριζε μέσα στο βουητό που σήκωναν τα ορμητικά νερά του ποταμού. Στις 2 Νοεμβρίου το θράθυ, όταν ο Φριζής έφτασε στο Βρυσσώρι, οι δυνάμεις του Αποσπάσματος Αώου είχαν την ακόλουθη διάταξη:

Το Τάγμα Πίγα, ενισχυμένο με τον 7ο λόχο και μια διμοιρία πολυβόλων του 11/5, κατείχε την αμυντική τοποθεσία κατά μήκος της αριστερής όχθης του ποταμού μεταξύ Παναγιάς Στομιάσας και της οδούσας Παλαιοσέλιου - Βρυσσώρι.

Προς την διάβαση της Παναγιάς Στομιάσας, ο Γίγας είχε εγκαταστήσει μια διμοιρία του 3ου λόχου του, μιας ομάδας πολυβόλων, τον έναν από τους όλμους του Παπαβασιλείου και τη δύναμη χωροφυλακής της Κόνιτσας υπό τον ήρωα μοίραρχο Τρίμπο που με απαραίτητη αυτοθυσία του είχε προσφέρει ανεκτίμητες υπηρεσίες από την πρώτη στιγμή της εισβολής. Δεξιότερα

ήταν καβάλα επάνω στις οδούσες Ελευθέρο - Βρυσσώρι είχε εγκατασταθεί ο 7ος λόχος και η διμοιρία πολυβόλων του 11/5 υπό τον λοχαγό Δ. Δελήμπασα.

Τέλος, ο 2ος λόχος του Τάγματος Κόνιτσης ενισχυμένος και αυτός με μια διμοιρία πολυβόλων κατείχε επίκαιρες θέσεις που απειλούσαν τις διαβάσεις του ποταμού από Παλαιοσέλιον προς Βρυσσώρι.

Ο Γίγας είχε κρατήσει ως εφεδρεία την υπολοιπή δύναμη του 3ου λόχου του.

Ο τομέας του Παπαβασιλείου άρχισε από την οδούσση Πάδες - Βρυσσώρι και είχε επεκταθεί εκείνο το απόγευμα, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, ως τη Λαϊκή. Είχε δηλαδή κάπου 12 με 14 χιλιόμετρα μετωπική απειλή. Στο αριστερό, σ' επαφή με τη δύναμη του Γίγα, ήταν εγκατεστημένες δυο διμοιρίες του 6ου λόχου και μια ομάδα πολυβόλων υπό τον υπολοχαγό Χ. Παπαγεωργίου που απαγορεύει την διείσδυση του εχθρού από την κατεύθυνση του Παλαιοσέλιου - Πά-

δες προς Βρυσσώρι. Ο 5ος λόχος και η διμοιρία πολυβόλων του Καρραμένη, υπό το λαχγό Ανδρέα Βεράνη, κρατούσε τους πόρους νοτιοδυτικούς των Αρμάτων.

Από το σημείο αυτό εκτείνεται προς νοτιοανατολικώς μια περιοχή τελείως απροσπέλαστη, όπου οι δασομένες πλαγιές των υψομέτρων Μαγούλια και Γκαμύλια πέφτουν ικάθετα προς τον ποταμό. Παρακάτω, όταν πια ο Αώος έχει στρίψει προς νότον, επάνω στον Κουκουρούλιν, που φράσσει το δρόμο από το Δίστρατο προς Λαϊκή, είχαν εγκατασταθεί μια διμοιρία του 6ου λόχου, μια ομάδα πολυβόλων του Τάγματος Κόνιτσης και οι αντάρτες του Χατζηδιάκη.

Ως εφεδρεία του Τάγματος του, ο Παπαβασιλείου δεν κρατούσε πια παρά μόνο μια διμοιρία του 6ου λόχου.

Ο ουλαμός πυροβολικού των 10 και 5 είχε ταχθεί λίγο νοτιότερα από το Βρυσσώρι, σε θέση που του εξασφάλιζε πεδίο βολής από το Ελευθέρο ως τ' Αρμάτα.

Σταθμός διοικήσεως του Αποσπάσματος Αώου έμενε το Βρυσσώρι.

Η ώρα πλησίαζε έντεκα, όταν ύποπτες κινήσεις στη δεξιά όχθη του ποταμού, κοντά στους πόρους, έγιναν αντιληπτές από τα προωθημένα φυλάκια μας.

Τα συνεργεία μηχανικού του εχθρού κατέβαιναν μέσα στο σκοτάδι και την ομίχλη προς τον Αώο, σπρώχνοντας μπροστά τους αγροτικές χωρικές φορτωμένες με τα υλικά που είχαν ρίξει το απόγευμα τ' αεροπλάνα. Ακολουθούσαν ομάδες εφόδου του 9ου Αλπινιστικού Συντάγματος. Τα φυλάκια μας αφήσαν τον εχθρό να πλησιάσει και ναβάλει μπρος. Οι πρώτοι πρόσφατοι είχαν στηθεί, όταν ξαφνικά ξεσπασαν οι κροταλισμοί των οπλοπολυβόλων και των Χότσκις.

Είναι άγνωστο πόσα Ιταλικά κομμάτια παρέσυρε εκείνη τη νύχτα το ρεύμα του Αώου.

Όταν εσπλήσαν πάλι τα όπλα, κανένας κρότος δεν ακουόταν στη δεξιά όχθη. Τα συνεργεία είχαν διασκορπιστεί και μέσα στη γενική παραόλη, οι χωρικοί είχαν βρει την ευκαιρία για να γίνουν άφαντοι, πετώντας όπου μπορούσαν την ξυλεία στον ποταμό.

Στην Πόλη και στην Αγιά Σοφιά

Περνώντας τα σύνορα με το πούλμαν των εκδρομικών συμπατριωτών, που οργάνωσε ο Πολιτιστικός Σύνδεσμος Ζαγοριστών της πόλης μας, πάνω στη γέφυρα του Έβρου, νιώθεις κάποιο αυθόρμητο σφίξιμο στην καρδιά σου, προειδοποιητικό ίσως για την απόδω και πέρα προσεκτική συμπεριφορά σου. Όμως η προθυμία και το χαμόγελο των τελωνειακών και των αστυνομικών στο τουρκικό τελωνειακό σταθμό σε ενθαρρύνει. αι εντυπωσιάζεσαι με την καθαριότητα και την τάξη, που επικρατεί σ' όλους τους χώρους, και δε νιώθεις κολακευμένος για τις αντίστοιχες παρατηρήσεις σου στο ελληνικό έδαφος. Αλλά το μικρό παρακράτημα, θεληματικό ή από ανάγκη, κάποιων φυλών, που σου κάνουν στο τραπέζικό ταμείο, καθώς ανταλλάσσεις τα πρώτα σου τουριστικά δολάρια με ντόπιες λίρες, ξαναεπιβεβαιώνει την προσοχή σου. Η εναλλαγή των μικρών αυτών αντιθέτων συνασθημάτων είναι ίσως η προεισαγωγή στα μεγάλα, που πράκτειται να νιώσεις σ' αυτό το ταξίδι σου ταξίδι που ίσως το ονειρεύτηκες κάποτε ακούγοντας — ή διδάσκοντας — το μάθημα της ιστορίας.

Τώρα μπροστά σου ξανοίγεται ο κάμπος της Ανατολικής Θράκης. Παράλληλα με τον Έβρο και σε θάθος 4-5 χιλιομέτρων το έδαφος είναι εντελώς επίπεδο γι' αυτό αποδόθηκε στην ορυζοκαλλιέργεια. Ύστερα αποχτά ένα μικρό ικθυοποικισμό. Χαμηλοί απαλοί λόφοι διαδέχονται ο ένας τον άλλο καλλιεργημένοι όλοι με στάρια και κρεμμύδια και άλλα φυτά, που τώρα σκάνε μυτή, και δεν ξεχωρίζεις, καθώς γρήγορα προσπερνά το πούλμαν, τι είδους είναι. Όπου οι λόφοι έχουν ικάποια τραχύτητα και δεν μπορούν να καλλιεργηθούν έχουν όλοι δεντροφυτευθεί με πεύκα, που δεν αφέθηκαν στην τύχη τους, αλλά δέχτηκαν το πριόνι του κλαδέυτη.

Αγροκτήματα δε βλέπεις πουθενά. Οι αγρότες κατοικούν στα χωριά σε μικρά φτωχικά ισόγεια σπίτια. Και, όπως σε πληροφορούν, είναι όλοι τους καταχρεωμένοι στον τοπικό σιγά, που διαθέτει δεκάδες «τρακτέρ» και τα νοικιάζει με νοίκι, που πολλές φορές δεν μπορεί να ξεπληρώσει η σοδειά.

Στη Ραιδεστό, ενδιάμεση στάση, πήραμε την πρώτη αίσθηση της υπεροχής της δραχμής. Στο εστιατόριο — ωραίο το γιαούρτι του — την ξαγρύρωσαν για οχτώ λίρες, ενώ οι εμποράκοι που ποδαριού με τις μπλούζες και τις κάλτσες, φτηνές απομιμήσεις των LACOSTE, την παίρνανε για δέκα. Όμως δεν κατόρθωσαν να δολοφονήσουν τους ταξιδιώτες' ή-

ΒΥΡΩΝΑ ΒΑΡΩΖΚΑ

ταν γρήγορα να κάνουν τα ψώνια τους. Μόνο στην επιστροφή εκείνοι που πουλούσανε μπανάνες κάνανε καλές δουλειές με τετρακίσιες δραχμές το κιλό. Από τη Ραιδεστό ως την Πόλη όλη η παραλία χτίζεται. Αλλεπάλληλα συγκροτήματα ομοιομορφών μικρών πολυκατοικιών, που χτίζουν οικοδομικές εταιρείες για παραθεριστικές αγοραστές τους. Ενώ από την άλλη πλευρά, προς το εσωτερικό, άλλα συγκροτήματα μέτρων πολυκατοικιών — υπολόγιζε καμιά δεκαριά πατάματα — προορίζονται για την εργατική τάξη. Κι όσο πλησιάζεις στην Πόλη τόσο πληθαίνουν τα καινούρια εργοστάσια.

Τίποτε το ξεχωριστό δεν σε κάνει να νιώσεις ότι μπήκες πια στην Πόλη — τη Βασιλίσσα κάποτε των πόλεων — αυτή θα τη δεις στο κέντρο, στην καρδιά της. Μόνο σαν φτάσεις στο Αττικό (Μακρυχώρι) και δεις τις ψηλές πολυκατοικίες με τα είκοσι πατάματα θα καταλάβεις ότι βρίσκεσαι σε μια μεγαλούπολη. Αλλά να, μετά από δυο-τρία αλληπαλά ημικύκλια στον ίδιο περίπου τόπο, θα μπεις στο μοτέλ, όπου θα καταποια τραχύτητα και δεν μπορούν να καλλιεργηθούν έχουν όλοι δεντροφυτευθεί με πεύκα, που δεν αφέθηκαν στην τύχη τους, αλλά δέχτηκαν το πριόνι του κλαδέυτη.

πρωί στο πρόγευμα.

Μα καθώς η ώρα είναι πια οχτώ κι αρχίζει το δείλι, σκέφτεσαι πως να περάσεις την ώρα σου ως αργά το βράδυ, μια και το πρόγευμα δεν προβλέπει γι' απόψε τίποτ' άλλο. Γι' αυτό η πρόταση να δούμε την Πόλη στη νυχτιάτικη της όψη από το λόφο της Τσαμλίζας, στην απέναντι όχθη του Βοσπόρου, βρίσκει καθολική απήχηση και πρόθυμα εκτελείται από τους οργανωτές της εκδρομής.

Οχτώμιση η ώρα και ενώ τα φώτα ανάβουν, ξεκινάμε για τη βραδυνη περιήγηση. Δεν περνάνε δυο λεπτά από το ξεκίνημα και καθώς το πούλμαν κατευθύνεται στο λιμάνι και το πέραν, η φωνή της ξεναγού γυρίζει το θλέμμα σου δεξιά σ' ένα ξύλινο σπίτι, το σπίτι της Λωξάντης. Τώρα είναι ξεχασμένο, ξεθωριασμένο κι άχαρα με μια λοκάντα μπροστά του, που το μισοκρύβει. Θα το ξαναδείς κι άλλες φορές περνώντας και θα συμπεράνεις ότι στον καιρό του πρέπει να 'τανε όμορφο.

Αιμέσως, σχεδόν αριστερά σου, προβάλλει το ερειπωμένο τείχος της πόλης, η γωνιά του προς τη θάλασσα. Μα συγχρόνως το θλέμμα σου πιάνει ένα σημείο του μέσ, αποκαταστημένο, καινούριο. Το ίδιο θα παρατηρήσεις κι αόριο σ' άλλα μέρη του κάστρου και στην Αγία - Σοφία. Είναι η αναστηλωσή που κάνει η ΟΥΝΕΣΚΟ. Και το κάστρο φαντάζει ξαναανασταμένο σ' όλη την ομορφιά και την επιβλητικότητα του. Κι ενώ το τείχος σε συνοδεύει σ' αρκετή απόσταση, άλλοτε να χάνεται εντελώς κι άλλοτε να ξαναφαιίνεται θαριά τραυματισμένο απ' το χρόνο, σου λέει πως περνάς πάλι στον ανδριάντα του αναμορφωτή της Τουρκίας, του Κεμάλ Ατατούρκ. Βλέπεις μόνο τη ράχη του. Το πρόσωπό του θα το δεις σ' όλα τα χαρτονομίσματα και σ' όλα τα καταστήματα που θα επισκεφθείς.

Τα μάτια σου σηκώνονται ψηλά. Πάνω σ' ένα λόφο είναι μεγάλο τζαμί με τους μιναρέδες του ποσβάλλει στο φωτισμένο ακόμα ουρανό. Αναδεύεις κάποια εικόνα στη μνήμη σου και ρωτάς: μήπως είναι η Αγία - Σοφία; Όχι, δεν είναι η Αγία - Σοφία. Είναι ο αντανα-

στής της, το Μπλε Τζαμί.

Το πούλμαν τώρα προχωρεί αργά — ώρα κυκλοφορικής αιχμής και η Πόλη δε φιμίζεται για το κυκλοφοριακό της. Νιώθεις σωματωγμένος ανάμεσα στ' άλλα οχήματα και δυσαναγεμείς, γιατί δεν μπορείς να δεις τίποτα. Μα σε ξαφνιάζει η θάλασσα γεμάτη κροάδια φωτισμένα, αλλά δεμένα στο πλευρό κι άλλα να πληγαινοέρχονται στην απέναντι ακτή, στο Ούσκουνταρ (Χρυσούπολη) και στο Καντήκιοι (Χαλκιδέες), που φαίνονται κατάματα. Μα, νάσου πάλι η θάλασσα, αριστερά σου τώρα. Είναι ο Κεράτιος Κόλπος. Μπήκες κιόλας στη γέφυρα του Γαλάτσα χωρίς να το καταλάβεις. Βιαστικές ματιές από δω κι από κει. Μια άλλη γέφυρα στο Καντήκιοι — την τρίτη δεν τη διακρίνεις. Στην είσοδο του Βοσπόρου μπάνει αργά ένα μεγάλο πλοίο. Ωπου να τα πιάσει όλα αυτά το μάτι σου θγάνει απ' τη γέφυρα με την πλημύρα πεζών και οχημάτων.

Πυκνά ψηλά κτίρια με κεντημένη όψη. Είναι το Καράκιοι (Μαυροχώρι). Όλη η κάρπνα του λιμανιού αποτέθηκε χρόνια και χρόνια επάνω τους και τα μαύρινα. Προχώρας σε μια μεγάλη διασταύρωση. Γύρω σου νέο μεγάλα κτίρια με φωτεινές επιγραφές. Μπακ - Μπακ - Μπακ! Βρίσκεσαι στο οικονομικό κέντρο της Πόλης κι όλη της Τουρκίας.

Γυροφέρνοντας η ματιά σου σταματά σε κάτι ξεχωριστό. Ένα θαυμάσιο μαρμάρينو κούλο τείχος, φτισμένο πλούσια μ' ένα γλυκό φως, καταστύλιτο με κίονες κι εσώστες μ' ένα σωρό ωραιότατα ανάγλυφα σχήματα και με μια ολοκληρωμένη διπλή ψηλή πόρτα στη μέση που τη φυλάει ακίνητοι δυο σκοποί μ' άσπρες στολές. Είναι η Πόλη των ανανκτόρων του Πτολεμαίου Μπαρτάκου. Είναι η Πόλη των ανανκτόρων του Πτολεμαίου Μπαρτάκου. Είναι η Πόλη των ανανκτόρων του Πτολεμαίου Μπαρτάκου.

Εντάξει, της κατοικίας των τελευταίων Οθωμανών Σουλτάνων. Σαν το επισκεφθείς πληρώνοντας ένα ακριβό εισιτήριο, όπως σ' όλο το λούκι να ποτίσει τον κήπο.

— Βλέπω έχεις ωραίο κήπο, είπα. Και λουλούδια και λαχανικά.

— Τι να κάνουμε, απάντησε. Δεν μπορούμε, αλλά και χωρίς αυτά δεν κάνουμε.

— Δεν μπορούμε, συμπλήρωσε τότε ο Κώστας. Έχουμε τα χρονία μας πια να το σκεφτόμαστε κι αυτό. Θέλω

Ο ΚΩΣΤΑΣ ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ

(όπως τον γνώρισα)

Νά 'μαι στα ποδάρια μου, να μη σφρθώ και νά 'ρθει μια και κάτω.

Κι ήρθε όπως τό 'θελε: μια και κάτω. Μόνο που ήρθε γρήγορα. Γιατί είχε — και μπορούσε — να κάνει πολλά ακόμα. Αλλά, μια και κάτω...

Θυμούνται προπολεμικά, οχτάχρονο - δεκάχρονο αγόρι εγώ τότε, που συχνά ερχόταν στις διακοπές στο Καπέσοβο να δει τους συγγενείς του και τους συναδέλφους του. Κι ήταν πάντα σπουδαίο γεγονός ο ερχομός του. Κι άναβαν οι συζητήσεις στις κρεβάτες και το μεσοχώρι για ένα σωρό θέματα, δασκαλικά και άλλα, με τον Τάση το Βάντζο, τον Κωσταντή τον Κοντοδήμο, τον Λώνη τον Τόλογλου, τον Κώστα Βασιλά, για να θυμηθώ μερικούς από εκείνους, που πήγε να συναντήσει να συνεχίσουν τις ατέλειωτες κουβέντες τους.

Κάποια Δευτέρα του Θωμά, κατεβαίνοντας με το μεγάλο αδερφό μου στο Τέρμα για τα Γιάννινα, περάσαμε απ' το Κουκούλι. Φτάνοντας κάτω απ' το παλιό σχολείο, πάγω απ' τις καμάρες με τις βρύσες, ακούσαμε κάποιο μαθητή να διαβάζει με τον έντονο εκείνο τρόπο, που διάβάζαν τα παιδιά του μονοτάξιου. Παιδική θες περιέργεια μας έσπρωξε ν' ανεβούμε τα σκαλιά και πλησιάσαμε στην πόρτα. Εκείνος μας αντιλήφτηκε, δγίκε έξω και μας είπε:

— Ελάτε μέσα, παιδιά. Ελάτε να δείτε το σχολείο μας. Το σχολείο τους, το σχολείο του Κώστα Λαζαρίδη — μισή ζωή του — η άλλη μισή του Ζαγόρι — παλιό, φτωχικό μα νοικοκυρεμένο με τους χάρτες του, τα βιβλία, τις εικόνες, τα έργα των παιδιών, τα λουλούδια στο βάζο. Αργότερα τον χαίραμε στο καινούριο του σχολείο, το μεγάλο, και στο σχολείο του κήπο. Το μικρό ελατάκι έγινε πια θεόρατο κι οι άσπρες πέτρες, που χώριζαν τις βρύσες, έγιναν κόντες στο στέδιο, ακόμα στη θέση τους, απείραχτες.

Κάθε χρόνο, τον θυμούνται, στον Αη - Γιάννη το Ρογκόδο και στην Παναγία στο Σελί, τ' Αη - Λαμπό, ενλαβικό προσκυνητή που ποτέ δεν έλειπε, καθισμένο στο πεζούλι ή στη χλόη στο κέντρο πολυπρόσωπης μνήμης πάντα με το ζαγορίσιο κουνεντόλο.

Κι ακόμα τον αρραβώνα του με τη Λότη του Αντρέα Γκούρη από το Τσεπέλοβο. Είχα βγει με τ' άλλα παιδιά του χωριού και πολλούς χωριανούς στον Αη - Θανάση να δούμε το ψίκι ναι, ψίκι στον αρραβώνα! Να, ξεμύτισε στον Κέδρο η κορφή με τους συχαριάδες. Φτάνοντας κοντά, το ψίκι, πεζοί καβαλλάρει, κρατούσε πέρα απ' τον Αη - Δημήτρη. Ο γαμπρός με το χαρούμενο γέλιο του κι η νύφη με την προσαχη αιδιμοσύνη στο φτωχικό της πρόσωπο μας αντιχαιροτούσαν και μας ευχαριστούσαν για τις ευχές και τα λουλούδια. Και παρακολουθούσαμε το ψίκι, όσπου κι ο τελευταίος καβαλλάρης κρύφτηκε κατά τον Αη - Μηνά...

Τότερα από κάποια χρόνια, όταν κι εγώ συνάδελφός του πια είχα την τύχη να υπηρετήσω στο Ζαγόρι, στην ίδια περιφέρεια, σμίξαμε στα συνέδρια και στις συνελεύσεις. Στα πρώτα σοφός, πολύπειρος εισηγητής και καλοπροαίρετος, εταίριος κριτής των συναδέλφων, μα κι αδέσαστος ελεγκτής των προϊστάμενων, όσων προϊστάμενων, που χωρίς πολλή γνώση και πείρα με τη δύναμη της εξουσίας μοναχά, θέλανε να επιβάλλουν τη γνώμη τους. Και πάντα με λεπτό, άφρογο τρόπο, με χαμόγελο, με το γάντι χωρίς ποτέ να διγεί. Στις δεύτερες μαθητικές υπηρεσίες του δικού των δασκάλων, αντιμεμενικός κριτής της δράσης των συνδικαλιστικών οργάνων. Μακριά από τα πάθη αντιμεμενικής ηρωϊκής της προκλήσεως τον αντιστάσαν έχοντας μόνο γνώμονα τον ενεργειών του το συμφέρον της εκπαίδευσης και του εργατή της, την ενότητα του συνδικαλιστικού κινήματος. Γι' αυτό και οι συνάδελφοι πάντα τον εκλέγαμε στη διοίκηση του συλλόγου ή της διόικησης των εργαζομένων. Γι' αυτό και οι συνάδελφοι πάντα τον εκλέγαμε στη διοίκηση των εργαζομένων. Γι' αυτό και οι συνάδελφοι πάντα τον εκλέγαμε στη διοίκηση των εργαζομένων.

Από τη μακριά δασκαλική του σταδιοδρομία πολλά είναι ακόμα εκείνα που αξίζουν να μνημονεύσουν. Όμως εδώ η αναφορά θα γίνει μόνο σε δύο. Πρώτο είναι τούτο το παράδειγμα. Παράδειγμα για επιβιβάζω να υπάρχει άλλο δυο χρόνια πριν τη συνταξιοδότησή του, σ' αυτή τη σχετική συνέχεια στη σελ. 134

κάτι το ξεχωριστό. Και δεν εννοώ την αγωνιστική προοδολή των κλαδικών αιτημάτων ούτε την επιτυχή προώθησή τους. Ούτε ακόμη την προθυμία εξυπηρέτησης των συναδέλφων ή την αγορά των γραφείων της Ομοσπονδίας, «του Σπυτιού του Δασκάλου» όπως τ' άλεγε. Εννοώ το «Επιστημονικό Βήμα του Διδασκάλου». Αυτό ήταν αποκλειστικά δικός του άθλος και δικός του τίτλος τιμής. Γιατί εκείνος το συνέλαβε σαν ιδέα, εκείνος ήταν αυτός που του 'δωσε σάρκα και οστά και εκείνος ήταν που τ' ανάθρεψε και τ' ανύστησε τα πρώτα χρόνια της εκδόσεώς του. Και όντας υπεύθυνος της εκδόσεώς του τό 'φτασε σε τέτοια περιωπή και έδγαζε τόσα τεύχη το χρόνο, που ποτέ, μα ποτέ, κανείς από τότε δεν μπόρεσε όχι να πλησιάσει, αλλ' ούτε καν από μακριά να δει. (Σήμερα βγαίνει ένα τεύχος το χρόνο!).

Κι όλα αυτά γιατί πάντα είχε τη γνώμη, τη σωστή γνώμη, ότι το δασκαλικά δεν είναι απλά ένα επάγγελμα ούτε μια τέχνη, η «τέχνη του διδάσκαι». Αλλά ότι είναι μαζί και επιστήμη, μια επιστήμη με θεωρία και πράξη. Γι' αυτό πολύ γρήγορα κι ασπτό τους πρώτους πήγε στη Μετεκπαίδευση των δασκάλων στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας — αλλά και στη Γεωργική Μετεκπαίδευση. Μα δεν αρέστηκε σ' αυτά. Διψώντας για περισσότερη και σύγχρονη επιστήμη και μόρφωση, τη δεκαετία του '50 πήγε με δικό του έξοδα γι' ανώτερες παιδαγωγικές σπουδές στην Ελβετία, στο Ινστιτούτο Ζ.Ζ. Ρουσσώ. Τα δυο χρόνια που έκανε εκεί το Ελληνικό Δημόσιο δεν του τα αναγνώρισε σαν συντάξιμα και χάρισε και τα υποστήριξε πριν τη συνταξιοδότησή του.

Και θέλοντας πάντα η μόρφωση ν' απλωθεί σ' όλο το λαό και σε κάθε Έλληνα και στο πιο απομακρυσμένο χωριό, στο πιο απομονωμένο σπίτι, σαν έγινε ο νόμος για την καταπολέμηση του αναλφάβητισμού, αυτός έγραψε το πρώτο αλφαριθμητικό για τους αγράμματους Έλληνες.

Από τη μακριά δασκαλική του σταδιοδρομία πολλά είναι ακόμα εκείνα που αξίζουν να μνημονεύσουν. Όμως εδώ η αναφορά θα γίνει μόνο σε δύο. Πρώτο είναι τούτο το παράδειγμα. Παράδειγμα για επιβιβάζω να υπάρχει άλλο δυο χρόνια πριν τη συνταξιοδότησή του, σ' αυτή τη σχετική συνέχεια στη σελ. 134

Διάθεση των ιστορικών μνημείων μας

Αξιόλογο έργο απ' την 6η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων, για τη διατήρηση των μνημείων μας

Το έργο της 6ης Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων στον Ζαγορίσιο χώρο είναι πραγματικά αξιόλογο. Η υπηρεσία αυτή, που ιδρύθηκε μόλις το 1980, και άρχισε να παράγει, ουσιαστικό για τα μνημεία, έργο το 1984, πέρα απ' τα σημαντικά προβλήματα της (υπηρετούν μόνο 6 υπάλληλοι απ' τους οποίους μόνος ένας είναι αρχιτέκτονας), προγραμματίζει να επέμβει κατ' αρχήν σ' όλα εκείνα τα μνημεία της αρμοδιότητάς της που βρίσκονται σε οριστική (για κατάρρευση) κατάσταση. Ένα μεγαλύτερο πρόγραμμα το οποίο είναι απαραίτητο να ενισχυθεί τόσο με προσωπικό όσο κύρια με αύξηση των οικονομικών πιστώσεων.

Σύμφωνα με πληροφορίες απ' την ίδια υπηρεσία, αποδείχτηκε περίτρανα ο ρόλος των πολιτιστικών συλλόγων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, που με τη συνεργασία και την κατανόηση των προβλημάτων, συνεισέφεραν σε μεγάλο βαθμό για την επίτευξη αυτού του έργου. Για παράδειγμα αναφέρεται η προσπάθεια των συλλόγων για επίλυση του προβλήματος της στέγασής και σίτισής των (χωιλοδυσμένων) ερπαστογενών. Επίσης η βοήθεια πολλών προέδρων με τη διάθεση αυτοκινήτων (κύρια αγροτικών οχημάτων) για τη μεταφορά του προσωπικού απ' το χωριό στον τόπο του έργου κριτικής αποτελεσματική.

Ο αγώνας όμως που γίνεται, πρέπει να συνεχισθεί και ενταθεί. Ο καθένας πρέπει να αναλάβει τόσο τις ευθύνες, όσο και το μεριτικό του στην παραγωγή του μεριού αυτού έργου.

Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικά μνημεία του Ζαγορίου στα οποία έγιναν διάφορες εργασίες επέμβασης.

1. Γεφύρι Ρουσιτιάρας στους Φοργιάδες.
2. Γεφύρι στη θέση Τσιπριές στους Φοργιάδες.
3. Νερόμυλος Βαλέχια στους Φοργιάδες.
4. Γεφύρι Κουίτσας, στο Βουσογόρι.
5. Γεφύρι Γκαράνη στο Βουσογόρι.
6. Γεφύρι Σκαρθένας στο Βουσογόρι.
7. Γεφύρι Ποιντιάς στο Βουσογόρι.
8. Γεφύρι κυρ-Αλέξη στο Σκαμινέλι.

9. Γεφύρι στον Άγιο Μηνά στο Δίλοφο.
10. Γεφύρι Κόκκορη στο Κουκούλι.
11. Γεφύρι Καλογερικό ή Πλακίδα στο Κουκούλι.
12. Γεφύρι Λαζαρίδη ή Κοντοδήμου στους Κήπους.
13. Γεφύρι στο Μύλο Κήπων.
14. Γεφύρι στο Μερίστ, Κήποι.
15. Γεφύρι Πετσιώνη, Κήποι.
16. Μικρό γεφύρι (κοντά στο Πετσώνη), Κήποι.
17. Γεφύρι της Ντόβρης, Κήποι.
18. Γεφύρι του Σιάδη στο Δίλοφο.
19. Γεφύρι Καμπερό Αγά στους Μηλιοτάδες.
20. Γεφύρι Τσιπιανής στο Γρεβενίτι.
21. Γεφύρι Γαλαντερούσις, στη Δόλιανη.
22. Γεφύρι Κούρτιας στη Δόλιανη.
23. Γεφύρι μέσα στο χωριό Βωδούσα.
24. Γεφύρι έξω απ' το χωριό Βωδούσα.
25. Στέγνα Λαδιά στο Μονοδένδρο.
26. Οικία Σκεΐη, Βίτσα.
27. Οικία Πλακίδα, Κουκούλι.

Οφείλω να συγχαρώ τους υπαλλήλους της Εφορείας, που παρά την έλλειψη οικονομικών γνώσεων κάνουν ό,τι είναι δυνατόν για να διατηρηθούν οι μοναδικοί θησαυροί μας.

Κ. Κυριαζής
Σ.Σ.: Όπως πληροφορήθηκα, στο έργο της 6ης Εφορείας, θα συμβάλει και το Ριζάκειο Ίδρυμα, όταν του ζητηθεί.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή Διποτάμου (Στολαιοδού), ευχαριστεί θερμά τους συγχωριανούς και φίλους που πρόσφεραν διάφορα χρηματικά ποσά για την αγγειογράφηση των εικόνων του άμβωνα της Εκκλησίας μας.

- 1) Παναγιώτα Γ. Δήμου δραχμές 20.000,
- 2) Νικόλαος και Βασίλειος Στεφάνου, 15.000,
- 3) Ευάγγελος Μητσόπουλος 15.000,
- 4) Γεώργιος Γερ. Μεσιόβας 10.000,
- 5) Μαρτίνος Θ. Χαρισιάδου 8.000,
- 6) Ευμορφία Γερ. Μεσιόβας 5.000,
- 7) Μαρτίνος Ε. Παπαγιαννοπούλου 5.000,
- 8) Γεώργιος Δημ. Γεωργιάδης 5.000 δραχ.

Το Δ.Σ. του Εκπολιτιστικού Συλλόγου Καπεσόδου ευχαριστεί για την προσφορά τους στο Σύλλογο: — Τον κ. Απόστολο Βογά για ένα πλήρες φαρμακείο. — Τον Ευριπίδη Βουλοδήμο για τα 15 βιβλία «Ζαγορίσιος Αχός».

ΚΩΣΤΑΣ ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ

Συνέχεια από τη σελ. 133

κά προχωρημένη ηλικία, ανάλαβε να διδάξει στην πρώτη τάξη του Δημοτικού και να εφαρμόσει μάλιστα τη μέθοδο Ντεκρούλ κάνοντας την τάξη του πρότυπη, για να παρακολουθούν οι νέοι, κυρίως, δασκάλους της περιοχής.

Δεύτερο η θητεία του δυο φορές σαν αναπληρωτής επιθεωρητής. Άσκησε τα καθήκοντα αυτά με πραγματικά υποδειγματικό τρόπο. Όσοι δάσκαλοι υπηρετήσαν κοντά του έχουν να λένε ακόμα για την εξυπηρετικότητα, τη διακριτικότητα, τις συμβουλές και τις υποδείξεις, τη διαφύλαξη και την επιστημονική του, τη συμπεριφορά και την ανθρωπιά του. Πάντα ήθελε να δίνει το πρότυπο της δουλειάς που έκανε.

Ώστε η ήθελε η σύνταξη. Ελευθέρως πια από επαγγελματικές υποχρεώσεις αποσύρθηκε με όλη τη δύναμη της μεγάλης του αγάπης πάνω από 25 χρόνια στο Ζαγόρι. Η περιόδος αυτή της ζωής του, ήταν η πλουσιότερη τουλάχιστον όσο αφορά στο Ζαγόρι. Γέμισε περιοδικά κι εφημερίδες κι έγραψε βιβλία με τους καρπούς των ερευνών του. Απαράμιτος μέτοχος κι εισηγητής σε συνέδρια με πρωτότυπες ανακρινόμενες. Χώρια η αλληλογραφία του και τα δεξίματα στο σπίτι του μ' ένα σωρό πρόσωπα που θέλανε να πληροφορηθούν για το Ζαγόρι. Όσοι είχαμε την τύχη να δούμε τον όγκο της δουλειάς του — εννοώ τα μέλη της επιτροπής καταγραφής του υλικού που άφησε — μείναμε εκστατικοί. Αφήνω την ταλαιπωρία της αντιγραφής ολόκληρων εφημερίδων και βιβλίων ακόμα, όταν, παλιότερα, σπινθηροειδώς οικονομικά — τι να τον έκανε ο μικρός μισθός του δασκάλου! — αναγκάζοταν να τα αντιγράφει σε κάθε είδους άγιογραφ χαρτί με υαύρο μολύβι. Χώρια τα βιβλία που αγόραζε. Πάνω από πέντε γιλιάρδες.

Προσώθησε ακόμα σε ζηλευτό, πρωτόφαντο μέχρι τώρα σημείο τις έρευνές του για τη γλωσσίδα του Ζαγοριού. Κι ως είχε τον καταροχάτη στα μάτια του και την αδυναμία στην καρδιά και τα πόδια. Τού 'δινε φτερά ο έρωτας για τον τόπο του. Μπροστά μου έχω την εικόνα του καθώς γύριζε από το Βίκο ανεβαίνοντας την Κουκουλιώτικη Σκάλα με το σακίδιο στην πλάτη, το παγούρι στο πλευρό και την γκλίτσα στο χέρι. Για ό-

λη αυτή την προσφορά του είχε γνωρίσει τη γενική αναγνώριση και την τιμή.

Ένα μονάχα τον έπαινε ως τα τελευταία του. Τι θα γινόταν με το Κληροδοτήμα του. Θυμίζω πάλι την κοινότητα μας εκείνο το γλιόφθινοποριτικό δειλινό στην αυλή του σπιτιού του: — Θέλω να ιδώ τι θα κάνω μ' αυτά. Θέλω όσο μπορώ ακόμα να τα ταχτοποιήσω μόνος μου. Δεν μπορώ να πτεριμένω άλλο...

Την παραμονή του θανάτου του ξαναφτερώθηκαν οι ελπίδες του. Τοποθετούνται τα ράφια στο σπίτι που δόθηκε. Και κοιτάστηκε πολύ εκείνη τη μέρα. Και 'ίπρησε στη μέση... Χρέος δικό μας να πραγματοποιήσουμε το όνειρό του. Και πιστεύω να το κάνουμε. Ελπίζω, το έχω πει ως τη δεύτερη επέτειο του θανάτου του να έχουν τελειώσει όλα. Για να λειτουργήσει το Λαζαρίδείο Ίδρυμα.

Ήταν ωραίος άνθρωπος ο Κώστας Λαζαρίδης. Γι' αυτό είχε κι ωραίο θάνατο. Αυτός πια έφυγε. Κι εμείς ορφανέψαμε!

ΒΤΡΩΝ ΒΑΡΖΟΚΑΣ
Σ.Σ. Συμμετέχοντας στο ετήσιο μνημόσυνό του.

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΗ ΔΟΛΙΑΝΗ

Το Κοινοτικό Συμβούλιο Δολιανής με την υπ' αριθ. 34/88 απόφασή του απεφάσισε την ίδρυση στο χωριό μικτής Ανωνύμου Εταιρείας Λαϊκής Βάσεως στην οποία η Κοινότητα συμμετέχει με 510α και ο πανταχού Δολιανίτης με 490α.

Ο σκοπός της Εταιρείας είναι ο νομιμοποιητικός και η πρώτη δραστηριότητα της η ίδρυση και εκμετάλλευσή στο χωριό ενός Ξενοδοχείου Β' τάξεως και δυνάμει 80-100 κλινών και ενός περιφραγμένου εκπαιδευτικού θεατρικού (ελάφια, ζορκόδια, αγριογούρνα, λογοί) επί 8.000 περίπου στρεμμάτων κοινοτικών εκτάσεων.

Η Κοινότητα ανέθεσε την σύνταξη του τοπογραφικού του Ξενοδοχείου το οποίο θα υποβληθεί στον ΕΟΤ για την χορήγηση οδούς καταληψίας. Επίσης την ερχόμενη εβδομάδα θα παχυδρομηθεί επιστολή στους πανταχού Δολιανίτες για την συμμεταχή των στο κεφάλαιο της εταιρείας.

Επίσης υποβάλλει το σχέδιο του κοινοτικού σε δικηγόρο για την κατά Νόμο διάθρωση.

Με την επιχείρηση αυτή θα δώσει μόνιμη δουλειά σε 15-20 μόνιμους κατοίκους του χωριού, θα αναπτύξει τουριστικά το χωριό και θα δώσει έσοδα στους μετόχους της.

Ιστορικά σημειώματα

Τού Μάνθου Κ. Οικονόμου

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ — ΤΑ ΧΩΡΙΑ ΤΟΥ
ΑΡ. 4 ΛΕΣΝΙΤΣΑ

Το χωριό αυτό είναι κτισμένο στα βόρεια αντερείσματα του βουνού «Τσουκαρούσια» Πάτε ακριβώς ιδρύθηκε επί του βουνού. Αλλά κατά παλιά παράδοση (Ν. Εξάρχου — «Βρυσχώρι» σελ. 15). Πρώτοι συνοικισμοί επί Πύργου του Βασίλειου «Μπαϊάσια» και «Σκαρθένας». Μετά παρέλυσαν αιώνων και αφού αυξήθηκε ο πληθυσμός των μετακινήθηκαν και εδμοιούργησαν τους συνοικισμούς «Μανώλη» και «Πρίσκο» (πιθανόν 'πό τα ονόματα των πρώτων γενεάρχων της ιδρύσεως των συνοικισμών τούτων). Όταν αργότερα έγινε η σάμπτηξη των σχηματισμών στο σημερινό χωριό ονομάστηκε «Άγιος Αθανάσιος». Το όνομα «Λεσνίτσα» δόθηκε από τους Σλάβους. Η μεταφορά των συνοικισμών στη σημερινή του χωριού θέση έγινε κατά αρχαία διαστήματα. Η τελική συνένωση πραγματοποιήθηκε κατά τον 8ον αιώνα, όταν οργανώθηκαν οι κοινότητες της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και συνενώθηκαν χάριν προφυλάξεως εκ των επιδρομών των ληστών. Στη Λεσνίτσα μετοίκησαν και κάτοικοι του συνοικισμού «Λιποχώριον», που διαλύθηκε κατά τον 16ον αιώνα.

Ο Λαμπρίδης διερωτάται («Ζαγοριακά» 1870 σελ. 84) αν τα Χρυσοβούλλα Ανδρονίκου του Πρεσβυτέρου αναφερόμενη μετά το Δρυάνοβον και Φρεάσταινα Λιπνίτσα είναι αυτή η Λεσνίτσα;

Υψόμετρον 1.000 — Έκταση 52 τετραγ. χλμ. — γεωργική γη 0,9 — Βοσκότοποι 14,7 — Δάση 26,3 — Ορεινή περιοχή — Χίλιμετρικά απόσταση από τα Ιωάννινα 74.

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΑΥΤΗΣ

1- 1857 — κατά τον Αραβαντινόν — Χρονογρ. της Ηπείρου» Β. σελ. 333 «Λεσνίτσα χριστιανικοί οίκοι 82 στέφανα 136».

2- 1870 — κατά τον Λαμπρίδη — «Ζαγοριακά» σελ. 84 — Λεσνίτσα οικία 204 κάτοικοι 1270».

3- 1873-74 — κατά την Έκθεση της Εκπαιδ. Επιτροπής — «Επετηρίς Φιλεκπ. Ηπείρ. Συλλόγου Κων/πόλεως» σελ. 160 «Λεσνίτσα οι κάτοικοι 1600».

4- 1874-79 — κατά τον Δ. Χασιώτην — «Διατριβαί και Υπομνήματα περί Ηπείρου» σελ. 20 — «Λεσνίτσα οικουμένη υπό 1600 ψυχών».

5- 1880 — ικατά τα Οδοιπορικά Ηπείρου και Θεσσαλίας Επιτελικού Γραφείου Υπουργ. Στρατιωτικών «σελ. 85» — Λεσνίτσα... χριστιανοί 1600».

6- 1899 — ικατά τον «Αγώνα» της 27 Αυγ. — «Λεσνίτσα» οι κάτοικοι περίπου 680.

7- 1909 — ικατά τον Γ. Δημητριάδου «Το Ζαγόρι» σελ. 18 — Λεσνίτσα — οι κάτοικοι... εις 700 περίπου».

8- Ικατά την Στατιστικήν Υπηρεσίαν της Ελλάδος

Απογραφή	1913	άρρ.	162	θήλ.	326	Σύνολον	488
Απογραφή	1920	άρρ.	97	θήλ.	217	Σύνολον	314
Απογραφή	1928	άρρ.	108	θήλ.	222	Σύνολον	330
Απογραφή	1940	άρρ.	127	θήλ.	212	Σύνολον	339
Απογραφή	1951	άρρ.	72	θήλ.	133	Σύνολον	205
Απογραφή	1961	...	...	...	...	Σύνολον	215
Απογραφή	1971	...	...	...	...	Σύνολον	83
Απογραφή	1981	...	...	...	...	Σύνολον	152

ΣΧΟΛΕΙΑ ΕΠΙ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

Στο χωριό αυτό μετά την κατάκτηση το Κρυφό Σχολείο και επί αρκετά χρόνια. Κατά το Λαμπρίδη («Αγαθοεργ. Α' σελ. 113) «Ο Άγιος Κοσμάς όχι μόνον Σχολείο εγκατέστησε, αλλά και την ύπαρξη αυτού με εκποίηση κάθε περιττού πράγματος εξασφάλισε. — Αλληλοδιδασκτικό, αργότερα Ελληνικό και από του 1850 και Παρθενωγωγείον με δαπάνη του Συλλόγου προς διάδοσιν των Ελληνικών γραμμάτων. Ταυτόχρονα με τη λειτουργία του Παρθενωγωγείου και σε ξεχωριστή αίθουσα λειτουργούσε και Υφαντική Σχολή μετά τμήματος ραπτικής και συμπληρωματικής εκπαίδευσως των κορασίων του χωριού.

— 1873-74 — ικατά την Έκθεση της Εκπαιδ. Επιτροπής — «Επετηρίς του Φιλεκ. Ηπειρωτικού Συλλόγου Κων/πόλεως» σελ. 160 — «Λεσνίτσα» — σχολείον αλληλοδιδασκτικόν, έχον μαθητάς 80, εν οίς 15 κοράσια. Ο δάσκαλος διασκέδασε μισθόν λήρ. αθωμ. 25 εκ συνεισφοράς των κατοίκων».

2- 1874-79 — ικατά τον Δ. Χασιώτην — «Διατριβαί και Υπομνήματα περί Ηπείρου» σελ. 20 — Λεσνίτσα... συντηρεί σχολείον αλληλοδιδασκτικόν μετά τμήματος Υφαντικής, ένθα φοιτώσι 65 άρρενα και θήλεα δια κοινής συνεισφοράς γρ. 3.600».

3- 1886 — κατά τον Λαμπρίδη — «Ζαγοριακά» Α' σελ. 55 «σχολείον Ελληνικόν και δημοτικόν».

4- 1893-94 — Ελευθ. Νικολαΐδου — Σχολεία Μητροπολ. Επαρχίας Ιωαννίνων «Ηπειρωτικό Ημερολόγιον» σελ. 1981 «Λεσνίτσα Ελληνοδμοτικό — Παρθενωγωγείο με τάξεις 5-5».

5- 1899 — κατά τον «Αγώνα» της 27 Αυγούστου — «Λεσνίτσα... σχολείον δημοτικόν, εις ο φοιτώσι περί τους 45 μαθητάς αμφοτέρων των φύλων».

6- 1909 — κατά τον Γ. Δημητριάδου — «Το Ζαγόρι» σελ. 18 — «Λεσνίτσα... διατηρεί τάξεις τινάς ελληνικού σχολείου και δημοτικόν, άτινα συντηρούνται υπό εισοδημάτων της Εκκλησίας».

Για τη λειτουργία και συντήρηση των σχολείων του χωριού αυτού πρόσφερον Ο Άγιος Κοσμάς («Χρέος προς Κοσμάς» — Εκκλησία — οι κάτοικοι αυτού δια συνεισφορών — ο εν Αθήναις προς διάδοσιν των Ελληνικών γραμμάτων Σύλλογος με 15 λίρες το χρόνο.

Ο ΑΓΙΟΣ ΚΟΣΜΑΣ ΣΤΗ ΛΕΣΝΙΤΣΑ

Κ. Λαζαρίδη — Το Ζαγόρι και ο Κοσμάς ο Αιγάλης — σελ. 19.

— Όπως σε άλλα χωριά έτσι και στη Λεσνίτσα ο Άγιος Κοσμάς εγκατέστησε σχολείο και φρόντισε να εξασφαλισθούν τα οικονομικά μέσα για τη διατήρησή του παρότρυνε για τον σκοπόν αυτόν να εκποιηθούν όλα τα περιττά πράγματα από τους κατοίκους. Ύστερα από την πειστική του ομιλία που τους συνιστούσε να περιορίσουν την πολυτέλεια, οι γυναίκες πούλησαν όλα τα μεταξωτά και τα χρυσάφια τους. Κεφάλαιον αυτό, που στην αρχή ήταν 2.000 γρόσια και ύστερα αυξήθηκε, τα δάνεια στις οικογένειες του χωριού με σχετικά ομόλογα στο όνομα της εκκλησίας. Με τους τόκους των κεφαλαίων αυτών συντηρούταν το σχολείο. Το χρέος δε αυτό ως ένα διάστημα λεγόταν στη Λεσνίτσα — Κοσμά Μορτσέλι δηλ. χρέος προς τον Κοσμά.

Και στις σελίδες 48-50 γράφει — «Υπάρχει παράδοση που αναφέρει πως ο Κοσμάς πέρασε από τη Λεσνίτσα και δίδαξε στο παρεκκλήσι του Άι Θανάση. Καθώς έκανε τη διδασχί του κοιτάζε προς τα βουνά της Τσουκαρούσιας και είπε: — «Εί! σεις βουνά, κόσμο που θα ηλυτώσετε! μόνον τόμαι μέρα και να μην είναι νύχτα νάναι καλοκαίρι και να μην είναι χειμώνας. Ο τόπος θα δεθεί μ'»

ένα σύρμα — θα βλέπετε ανθρώπους να πετούν σαν τα πουλιά — Να φοβάσθε από εκείνους που θάρρουν με τα καλά-μια και ίαχ με τα ντουφέκια...

Ο κ. Νικ. Εξάρχου ίδιως στο σχετικό βιβλίο του γράφει τα εξής για το πέρασμα του Κοσμά από το χωριό αυτό. «Είς εκεινήν την παλαιάν εκκλησίαν (δηλ. Κοίμηση της Θεοτόκου και όχι του 'Αι Θανάση που γράφεται στο δελτίο) ως μίλησε ο 'Αγιος Κοσμάς τον Σεπτέμβριον του 1778, όταν επεσκέφθη το χωριόν μας».

Αρκετά πράγματα για το πέρασμα του Αγ. Κοσμά από τη Λεοντίτσα έχει γράψει και ο Ιωάν. Λαμπριδής (αγαθουργ.): «Εν δε ταις καινοπολίσι Λεοντίτση του Ζαγορίου... και αλλαχού, θεβαίως, ου μόνον σχολεία εγκατέστησεν, αλλά και την ύπαρξιν αυτών δι' εκπαιδύσεως παντός περιττού πράγματος των κατοίκων εξησφάλυσεν. Αι εγχώριοι των κοινοτήτων τούτων γυναίκες μετά την ευφραδίαν και πειστικήν εκεινίου ομιλίαν προς περιστολήν της πολυτελείας και εκποίησης παντός περιττού χάριν του θαμού των Μουσών συνασπισάμεναι προέβησαν εις πώλησιν παντός χρυσού, αργυρού και μεταξωτού, πάντα κόσμον καταθέμεναι, ως αι Κορηθίδοναι εκείναι υπέρ της πατριδος. Και το της Λεοντίτσης εκ γρ. 2000 κεφάλαιον εις άλλας μεν ανάγκας από του 1803 εξησφάλυσεν, αλλά της κοινότητος ταύτης εκάστη οικογένεια αναλόγως επ' ονόματι της εκκλησίας εξέδωκεν ομιόλογα, εκ των τόκων των οποίων διετηρείτο μέχρι τινός το Σχολείον. Εκαλείτο δε και αποκαλείται μέχρι σήμερον το χρέος τούτο Κοσμά Μπορτζέσι (χρέος προς τον Κοσμά). Εάν δε παρά τοις συμπολίταις ημών τούτοις εισηκούμεθα ηθέλωμεν προτείνει αυτοίς να προδώσιν εις διανομήν και εισπραξιν του από του οσίου Κοσμά χρέους — εις 27.000 γρ. ήδη ανερχομένου — και καταβάλσι ταύτα εν τη Εθνική Τραπεζή επ' ονόματι του Αγίου Κοσμά και των κατά το έτος 1778 γυναικών της Λεοντίτσης προς διατήρησιν του Παρθενωγαγείου.

Στηριγμένοι πάνω σ' αυτά που προτείνει ο Λαμπριδής ο κ. 'Αγγ. Παπακώστας γράφει: «Με την προθυμία των γυναικών να προσούν στην εκποίηση παντός χρυσού, αργυρού και μεταξωτού θρέθηκαν και τα μέσα για την ίδρυση σχολής στη Λεοντίτσα, κοινότητα που αριθμούσε 139 οικογένειες Βλάχων κατά τον Αραβαντινόν. Η Μαρτυρία δείχνει πόση απήχηση είχαν τα λόγια του Κοσμά και στην ψυχή των Ελλήνων που επέκράτησε να λέγονται Βλάχοι, επειδή μιλούσαν και την παρεϊσακτη Βλαχική που είχε αντικαταστήσει την Ελληνική. Το προσόν όμως που απέδωσε η εκποίηση την θησαυράν αυτών δεν χρησιμοποιήθηκε κι εδώ για τον προβλεπόμενο σκοπό, αλλά για τη θεραπεία άλλων αναγκών με τους τόκους όμως από τα ομιόλογα, που κάθε οικογένεια είχε εκδώσει στο όνομα της Εκκλησίας διατηρήθηκε μέχρι τινός το Σχολείον». — Ο κ. Παπακώστας σημειώνει παρακάτω τη σημασία της μαρτυρίας ταύτης, γιατί μας κάνει γνωστό πως ο Κοσμάς ήταν στη Λεοντίτσα στα 1778».

ΔΕΙΝΟΠΑΘΗΜΑΤΑ

Και η Λεοντίτσα υπέστη δεινοπαθήματα — αβάστακτοι το φόροι — τακτικοί και έκτακτοι αγγάρις — πολυήμερες δαπανηρές διαμονές — ληστρικές επιδρομές — αιχμαλωσία — λεηλασία — πυρπολήσεις — φόντοι.

1778 — 1883

Κατά τό διάστημα των απαιθίων τούτων της λεηστείας ετών (Λαμπριδής) και η Λεοντίτσα υπέστη ζημίες 1400 ληρών. Εξεπατρίσθηκαν δε εννέα οικογένειες.

1880

— «Παλιγγενεσία» 9 Μαΐου — εξ Ιωαννίνων από 2 Μαΐου «...ο μόνος και κυρίως αρματωλός Λεωνίδας Χούσιος επικεφαλής 60 ανδρών εδοκίμασε να εισέλθει εις την κώμην του Ζαγορίου Λεοντίτσαν, αλλά παραδειγματικώς απο-

κρουσθείς μετέθε την ημέραν του Πάσχα... Παλιου...».

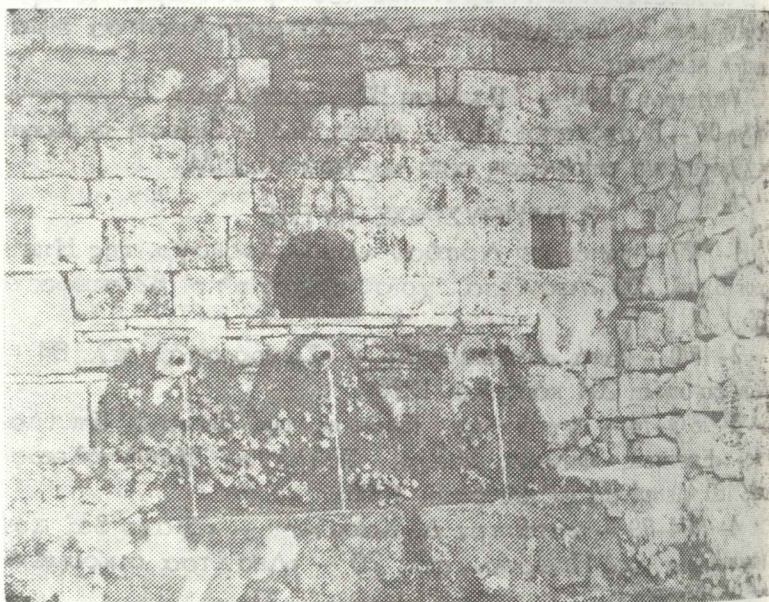
«Νεολόγος» 18)30 Ιουνίου — Ζαγόριον 5)17 Ιουνίου.

«Το ονομαστόν Ζαγόριον έγινεν ελεεινόν και αξιοδόκητον ένεκα της μαστιζούσης αυτό πείνης. Η ληστεία ηνάγκασε τους πλουσιωτέρους των κατοίκων να καταλείψουν τας εστίας αυτών και να εγκαταστασώ μετ' των οικογενειών αυτών άλλοι μεν εν Ιωαννίνοις, άλλοι δε εν τη αλλοδαπή. Έμεινε δε η τάξις εκεινή η μόλις αποζώσα και κατά συνέπειαν μη δυναμένη να απέλθει. Λησταί καθ' εκάστην ακούονται τήδε περιφερόμενοι... Τη 25 Μαρτίου ελήστευσαν το χωριόν Λεοντίτσα. Οι λησταί εκλείσαν τους κατοίκους εν τη εκκλησία, καθ' ην στιγμήν ετελείτο η θεία λειτουργία, εκδύσαντες δε αυτούς έλαβον ό,τι ήρσεν αυτούς (σημειωτέον ότι οι χωρικοί πάντες ήσαν ενδεδυμένοι τας πλουσίας αυτών ενδυμασίας ένεκα της εορτής) και επέκριναν των 500 ληρών...».

«Παλιγγενεσία» 16 Αυγούστου — Εξ Ιωαννίνων υπό ημερομηνίαν 8 Αυγούστου — ενώ κατά την εβδομάδα ταύτην επανήρχοντο εκ Θεσσαλίας οι εκ της κώμης του Ζαγορίου Δ. Μπούκης και Α. Γκαράνης οι παρά την Βωδούσαν φυλάσσοντες οθωμανοί ζαπτιέδες (χωροφύλακες) μεταμορφωθέντες εις ληστές συνέλαβον και απήγαγον τούτους. Και τον μεν Μπούκην απέλυσαν, αφού έλαβον εκατόν οθωμανικάς λίρας, τον δε Γκαράνην διατηρούσιν εισέτι αιχμαλώτων, διότι ζητούσι λύτρα ληρ. 600».

«Παλιγγενεσία» 26 Αυγούστου — εξ Ιωαννίνων 15 Αυγούστου

«Από πολλού ήδη χρόνου ιδίως δε επ' εσχάτων λιμνώνονται θιασώτερον τα προς Β.Α. χωρία του Ζαγορίου θρα-

Οι «τρεις θρύσες» στο Βρυσχώρι

εις 27.000 γρ. ήδη ανερχομένου — και καταβάλσι ταύτα εν τη χου διάφοροι ληστρικά συμμορίαί και προ πάντων η εκ της Μπριάξης ληστρική συμμορία του Γκαρέλη, ήτις συλλαβούσα κατά τας αρχάς του τρέχοντος δύο εκ Λεοντίτσης ζητεί λύτρα»... 'Απας δε ο εν Ζαγορίω σταθμεύων τακτικός στρατός απεσύρθη, αντικαθίσταται δ' από των Αλβανών».

— «Σύλλογος» 10)22 Σεπτεμβρίου — εξ Ιωαννίνων 28 Αυγούστου.

«Οι λησταί εις τα χωρία Παλιουέλι, Λεοντίτσαν και Ντοβρίνοβον τρώγουν, πίνουν, χορεύουν και δεν τους μέλει τίποτε. Συνέλαβον τον αρχιερέα, του εφίλησαν το χέρι και τον άφησαν εις την Βωδούσαν...».

1902

«Φωνή της Ηπείρου» 29 Νοεμβρίου — «Μεγάλη ληστρική συμμορία υπό την αρχηγίαν του καπετάν Κοκκίνου εκ Μεγάλου Σπηλαιού Γρεβενών εισήλθεν εις Λεοντίτσαν όπας ληστεύση τον πρόκριτον Γεώργιον Μπίταν. Οι λησταί εισή-

ρον περί τα 8 μ.μ., ότε σφοδρά πάλη συνήφθη μετ' των ληστών και ιδίως υπό του ιδίου Γεωργίου ανδρείως πολεμήσαντος επί δύο ώρας, εστάθη αδύνατον να εισέλθωσιν οι λησταί εις τον οίκον του. Βλέποντες δε ότι η ώρα παρήρχετο, ανεχώρησαν άπρακτοι, αφού πρώτον έέθεσαν πυρ εις δύο μέρη. Αλλά το πυρ εσθέσθη».

1903

«Φωνή της Ηπείρου» 24 Οκτωβρίου — «Διεδόθη ότι εις Λεοντίτσαν εισελθόντες λησταί ηχηλάωτισαν ένα των ευπέραν κατοίκων. Λεπτομέρειας αγνοούμεν επί του ζητήματος τούτου».

1904

Ν. Εξάρχου — «Το Βρυσχώρι» σελ. 152 — «Ληστεία... έγινε στο σπίτι του Γεωργίου Μπλήντα, όπου είχε και το παντοπωλείο του, το έτος 1904. Καπετάνιος της ληστοσυμμορίας αυτής ήταν ο Νικόλαος Χελιδώνης από τη Σαμαρίνα. Η πρώτη απόπειρα έγινε την νύκτα. Δεν κατόρθωσαν όμως να παραβιάσουν την μεγάλη πόρτα που ήτανε ασφαλισμένη π'ό μέσα με τον χονδρό σύρτην και άρχισαν να πυροβολούν στα παράθυρα προς εκφοβισμόν. Αλλά ο Μπλήντας ψύχραιμος τους απήντησε πυροβολώντας και αυτός από τις θύλες του μέσα τούχου με το γκρά του. Τότε δύο κλέφτες ανέστηκαν στη στήλη του σπιτιού, γιγρέμισαν τον καπνόδαχον του τζακιού και ενώ ετοιμαζότανε να πηδήσουν μέσα τους επυροβολήσεν ο Μπλήντας και ετραυματίσθη θανάσιμως έναν από αυτούς. Απογοητευθέντες οι κλέφτες επρόσπησαν σε φυγή παραλαβόντες και τον τραυματίαν.

Δύο μήνας αργότερα οι ίδιοι λησταί ξανάρθαν, αλλά με άλλα σχέδια αυτή τη φορά. Διόλεξαν την ημέρα αντί της νύκτας. Ήλθαν την Κυριακή που ο Πλήντας θα πήγαινε στην εκκλησία του Αγίου Αθανασίου. Ταμπουράθηκαν οι κλέφτες από νωρίς στο δάσος «Μικρό Λιθάδι» επάνω από την εκκλησία. Κάτω στον πλάτανο στείλανε έναν κορμίζο να παρακολουθεί και την ώρα που θα έμπαινε στην εκκλησία ο Μπλήντας να τους δώσει το σύνθημα. Και αυτό ήτανε να πηδήσει δυο φορές το νερό του αυλακιού. Έτσι και έγινε. Μόλις αντελήφθησαν το σύνθημα κατέβηκαν οι λησταί κύκλωσαν την εκκλησία και τρεις απ' αυτούς μπήκανε μέσα. Τους αντελήφθη ο Μπλήντας προτού ακιμή μπουνη μέσα και έφυγε να κρυφθεί στο κοιμητήριο που είναι συνέχεια του γυναικωνίτη. Χώθηκε στην καταπακτή μέσα στα κόκκαλα. Μαζί του από φόβο, πήγε και ο Μήτρος Τσιαμπλής και κρύφθηκε. Ενώ οι λησταί στέκονταν όρθιοι μπροστά στο παγκάρι με τρόπο χωρίς να διακόψουν και την θείαν λειτουργίαν κούτταζαν μαζί με τον κολαούζον, σκηνήν, να αναγνωρίσουν το πρόσωπον, κάποια περίεργη γυναίκα μίλησε στην άλλη βλαχίστι «μη σώσουν και ψάξουν τίποτε στα κόκκαλα». Ένας απ' αυτούς, ή μάλλον οι περισσότεροι που ήξευρον τα βλάχικα άκουσε την στιχομυθία ρώτησαν και πήγαν στο Κοιμητήριο, όπου τους θρήνησαν και τους ανέσυραν. Τότε ο ληστής είπε στον Μπλήντα: — Ζωντανός, κυρ Γιώργη, μπήκες στο Κοιμητήριο; Έχουμε καιρό ακόμη.

Πήραν τον Μπλήνταν δεμένον και μαζί του τον Μήτρο Τσιαμπλή στον οποίον είπανε:

— Αμ για να κρυφθείς και εσύ με τους πλουσίους κατήστας. Πάμε πρώτα στο σπίτι σου.

Πράγματι εκεί που πήγαν ο Τσιαμπλής άνοιξε το σεντόνι του και έδωσε στους απαίστους ληστές τον θησαυρόν του, ο οποίος αποτελείτο από 30 λίρες χρυσές και τα χρυσάφια της γυναίκας του και τον άφησαν ελεύθερον στην Νεραϊδόβρυση.

Οδήγησαν και τον Μπλήνταν στο σπίτι του, τον φοβέρισαν με το καυτό λάδι αλλά δεν μαρτύρησε τον κρυμμένον θησαυρόν του. Άρπαξαν από το μαγαζί του πολλά

πράγματα που τους χρειάζονταν, σχεδόν το λεηλάτησαν και μετὰ ταύτα τον πήραν μαζί των και τον οδήγησαν στα θουνά μέχρι τον Κοζακό, όπου και τον κράτησαν ως όμηρον επί τρεις μήνας και τελευταία εξηνάγκασαν την σύζυγόν του Μαρία να στείλει μια εξαγορά 300 χρυσές λίρες και τοιουτοτρόπως αφέθη ελεύθερος».

1906

Ζωοκλοπή — Αλογοσοούρτες

Η ζωοκλοπή ήταν μάλιστα της περιοχής στα χρόνια της Τουρκοκρατίας. Μαστόροι της ζωοκλοπής ήτανε οι Λιόμπηδες και Τσάμηδες. Για κάθε ζώο, που χαινόταν οι υποψίες έπρεπε να εντοπισθούν στις δυο αυτές περιοχές. Η προτίμηση προς τα ζώα είναι αυτονόητη, γιατί αυτά περπατούν κοντά στον κλέφτη και δεν δίνουν καμιά υποψία.

Συχνά στο χωριό μας κλέβανε ζώα που τα θοσκούσαν έξω οι φύλακες (Βολμάδες τη νύκτα. Κάποια νύκτα του έτους 1906 κλέψανε από τη θέση «Μπαλτα» οκτώ (8) μουλάρια των διαφόρων χωριανών μας. Έγινε σούσουρο στο χωριό. Την επομένη όταν οι έχοντες συγκεντρώθηκαν στο μεσοχώρι, στον σουφά της παλαιάς καρυδιάς ετασκονόνταν μεταξύ των. Και ο αείμνηστος Νίκος Τριδάμος (Αλογοσοούρης) από το μπαλκόνι του σπιτιού του (μεριέδ σπίτι Ζουμπούλη) απήντησε με το περίφημο χιούμορ.

— «Ήσυχία, τάξις και ασφάλεια καθ' άπαν το θιλαέτιον, εκτός από τα μουλάρια που εκλάπησαν στη «Μπαλτα» και δεν βρίσκονται τα ίχνη του...» (Ν. Εξάρχου — «Το Βρυσχώρι» σελ. 152).

1916

Ν. Εξάρχου — «Το Βρυσχώρι» σελ. 153).

Μια παρόμοια απόπειρα ληστείας, που δεν επέτυχε, έγινε το καλοκαίρι του έτους 1916 στο παντοπωλείον του Χριστοδούλου Μπιτζακίδη.

Προτού ακόμη νυκτώσει καλά (με τα γιδια) κατεβήκαν οι λησταί από το «Λιθάδι» μπήκαν στην αυλή του σπιτιού, όπου βρήκαν την πρώην γυναίκα του Μαρία, η οποία ασχολούταν με την τακτοποίηση των γιδιών, ενώ η πόρτα του σπιτιού ευρίσκετο ανοικτή, μπήκαν μέσα, όπου το παντοπωλείον και άρχισαν την ληστεία. Ο Χριστόδουλος ευρίσκετο στη θύση «Κυριάκα» γιά νερό. Τους ληστές τους αντελήφθηκε ο γείτονας αείμνηστος Απόστολος Καπράντζης, παιδί τότε, έτρεξεν σμέσως στο μεσοχώρι και ειδοποίησε τους ευρισκόμενους εκεί άνδρας. Αμέσως οι χωριάνοι έτρεξαν στο σπίτι τους, άρπαξαν τα ντουφέκια τους και άρχισαν να πυροβολούν στον αέρα. Οι λησταί τρομοκρατηθέντες δεν επέμεναν να θρουν τον θησαυρόν αλλ' έφυγαν άπρακτοι. Άρπαξαν όμως και πήραν μαζί τους ολίγα πράγματα εκ τού παντοπωλείου και μερικά ζευγάρια τσαρούχια τελατίνια».

1912

«Πατρίς Βουκουρεστίου» 19 Αυγούστου — εξ Ιωαννίνων 12 Αυγούστου «Αλβανική συμμορία περιφερομένη εις τα όρη Λεοντίτσης και Κρυσόβιτσης (πλησίον Κοιτίσης) ζητεί παρά των κατοίκων να καταβάλουν χρηματικά ποσά επί ποιή θανάτου».

1912—1913

Ν. Εξάρχου «Βρυσχώρι» σελ. 175—177.

«...Κατά την διάρκεια του απελευθερωτικού πολέμου δρούσαν στην περιφέρεια Ζαγορίου ελληνικά ανταρτικά σώματα. Το Ζαγόρι είχε υψώσει ελληνική σημαία πριν ακόμη πιάσουν τα Γιάννινα. Τα χωριά είχαν οργανωθεί και λειτουργούσαν επαναστατικές επιτροπές, οι οποίες συνεργάζονταν με τους αντάρτες. Συνδύονταν μεταξύ των με αγγελοφόρους που μετέδιδον τις πληροφορίες περί της κινήσεως των Τούρκων... Η Τουρκική Υποδιοίκηση Χωρικής Ζαγορίου έκαμε σύμπτυξη των ανδρών της και όλες αι δυνάμεις

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΑΪΣΤΑΣ (1840 - 1930)

Α) Ελληνοδιδάσκαλοι

Η ίδρυση του Ελληνικού σχολείου στη Λαϊστά χρονολογείται γύρω στα 1840. Στην αρχή διδασκαν δάσκαλοι μικρής πνευματικής μόρφωσης αλλά, με μεγάλη επαγγελματική πείρα. Αργότερα σ' αυτό δίδαξαν μερικοί απόφοιτοι της Ακαδημίας Κερκύρας όπως ο Αθανάσιος Φίλος και ο Αντώνι-

Δημ. Θ. Μοράδας
Ευεργέτης του Σχολείου

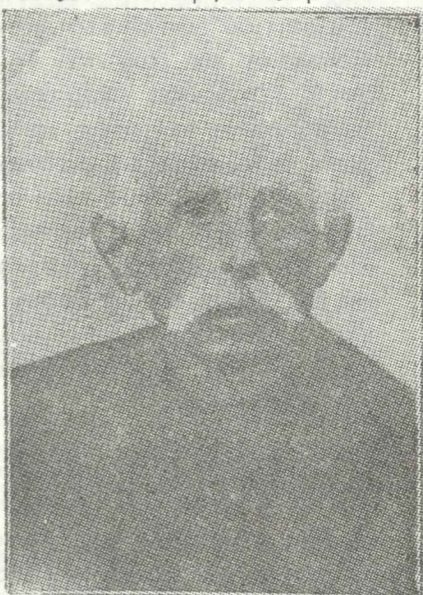
ος Νικολαΐδης ο επονομαζόμενος Λογιώτατος. Και οι δύο κατάγονταν από τη Λαϊστά. Στα τέλη του 19ου αιώνα και στα πρώτα τριάντα χρόνια του 20ου αιώνα διδασκαν δάσκαλοι με γυμνασιακή μόρφωση και με μεγάλη επαγγελματική ικανότητα. Οι Ελληνοδιδάσκαλοι της περιόδου αυτής ήταν: Βαζζίκας από τη Καπέςοβο, Χρήστος Τριανταφυλλίδης από τη Λεοντίτσα, Κ. Πετρίδης από τη Ζωνδήλη, Χριστόφορος Παπαϊστεργίου από τη Λαϊστά, Γεώργιος Παπαγεωργίου από τη Λεοντίτσα, Γεώργιος Παπαδημητρίου από το Δοβρίνοβο, Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου από την Πογδωριανή, Δημήτριος Κουνάβος από τη Λεοντίτσα, Ιωάννης Βορόπουλος από τη Δόλιανη, Σπυρίδων Ζιούλης από τη Βελτσιότση, Φίλιππος Δούκας από το Καπέσοβο, Γεώργιος Ραπτετάς από τη Γιάννινα, Ιωάννης Φυλλίδης από το Καπέσοβο.

Οι παραπάνω δάσκαλοι ανέπτυξαν μεγάλη δράση για την διάδοση των ελλη-

νικών γραμμάτων και την επικράτηση της ελληνικής γλώσσας κατά τους χρόνους της Τουρκοκρατίας στην Βλαχόφωνο κοινότητα της Λαϊστας. Επίσης καθάρωσαν να διατηρήσουν ανέπαφη την κοινότητα από τη Ρουμανική προπαγάνδα που μεταχειριζότο κάθε μέσο. Το γεγονός αυτό το επιβεβαιώνει και ο Ιστορικός Β. Μπέραντ αναφέροντας ότι η Λαϊστά από το 1883 που άρχισε η Ρουμανική προπαγάνδα μέχρι την απελευθέρωση το 1913 δεν είχε ούτε ρουμανικό σχολείο ούτε φυσικά μαθητές.

Μετά την απελευθέρωση το 1913, οπότε και το Ελληνικό σχολείο της Κοινότητας αναγνωρίστηκε από την Ελληνική πολιτεία, διδασκαν οι παρακάτω Ελληνοδιδάσκαλοι: Δημήτριος Α. Κουνάβος από τη Λεοντίτσα (1913-1927), Αναστάσιος Α. Αναστασιάδης από το Καπέσοβο (1914-1918), ο Θεοφάνης Φραγκούλης από το Σκαμινέλι (1917-1918), Ευάγγελος Χασάπης καθηγητής από τα Γιάννινα (1923-1924) και Αθανάσιος Κόνιαρης από το Μονοδένδρι (1925-1927).

Β) Δωρητές και ευεργέτες
Οι σπουδαιότεροι δωρητές και ευεργέτες ήταν:

Μαργαρίτης Αντώνιος
Ευεργέτης του Σχολείου

α) Νικόλαος Πριμηκύρης (1839-1901), δωρητής 10 λίρων το χρόνο.

β) Δημήτριος Μοράδας (1840-1915), ευεργέτης εφ' άπαξ 2.500 δραχμών.

γ) Μαργαρίτης Αντώνιος (1842-1924), ευεργέτης εφ' άπαξ 5.000 δραχμών.

δ) Δημήτριος Χόρεβας (1851-1925), ευεργέτης εφ' άπαξ 5.000 δραχμών.

Η προσφορά τους αποτέλεσε και αποτελεί ύψιστο τίτλο τιμής γι' αυτούς και πηγή αιώνιου ευγνωμοσύνης της Κοινότητας.

Γ) Διδασκτήριο

Το 1850 η κοινότητα αριθμούσε 500 οικογένειες. Το χωριό χωριζόταν σε δύο μεγάλες συνοικίες των Ταξιάρχων και της Παναγίας. Το σχολείο λειτουργούσε σε δύο τμήματα μέχρι το 1898 οπότε κήθηκε το διδοκτήριο των Ταξιάρχων. Το αποτεφρωμένο διδοκτήριο θαυμάζονταν για την ωραία του τοποθεσία και την εσωτερική του διακόσμηση. Μετά το 1898 ενώθηκαν τα σχο-

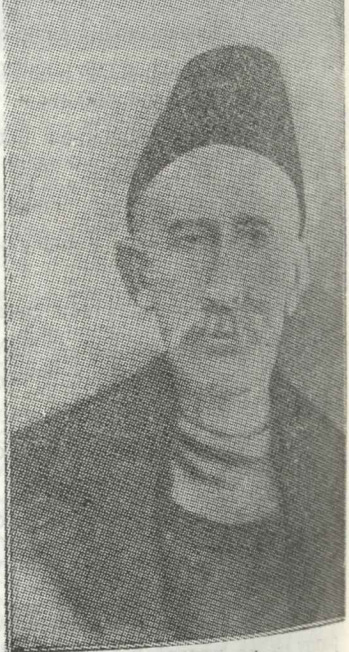
Δημήτριος Κονάος
Διευθυντής του Σχολείου

και ακατάλυτον μαρτύριο του Ελληνικωτάτου φρονήματος και της φιλομουσίας και φιλογενείας των κατοίκων προσεγγικόντων εκ του ιδρώτος αυτών και της πολυετούς αποδομίας των εν τη ξένη υπέρ της χιλιάς χρυσάς προς ανέγερσίν του».

Επειτα έχω αναφερθεί κι εγώ στο ίδιο φύλλο πάνω στο ίδιο θέμα και δικαιολογημένα νομίζω.

Οι μαθητές πριν την απελευθέρωση (1913) αριθμούνταν γύρω στους 60. Μετά την απελευθέρωση μέχρι το 1930 οι μαθητές αριθμούνταν σε 50-60 από το χωριό και επιπλέον γύρω στους 35 από τα περὶχωρα.

ΠΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΜΕΡΤΖΙΟΣ

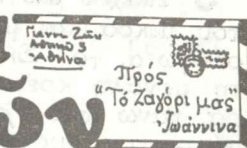

Νικ. Α. Πριμηκύρης
Ευεργέτης του Σχολείου

Λεία της κοινότητας το ελληνικό και το Δημοτικό σε ένα και στεγάστηκαν στο σχολείο της πλατείας Παναγίας. Το σχολείο αυτό από το 1908 μέχρι το 1930 χρησίμευε σαν ηηπιαγωγείο.

Το έτος 1908 το Δημοτικό και το Ελληνικό στεγάστηκαν σε καινούριο κτίριο, που κτίστηκε στο μεταίχμιο των δύο συνοικιών, επάνω στα ερείπια του πρώτου σχολείου του χωριού που χρονολογούνταν λίγο πριν το 1840. Το καινούριο κτίριο έβγινε με κοινωνική δαπάνη και με προσωπικές συνεισφορές ξενιτεμένων πατριωτών από Μακεδονία και Θράκη. Δαπανήθηκαν για την ανέγερσή του πάνω από

Δ. Ν. Χορέβας
Ευεργέτης του Σχολείου

γράμματα
ἀναγνωστών

Κύριε Διευθυντά,

Διάβασα στην εφημερίδα «Το Ζαγόρι μας» στο φύλλο 126 του περασμένου μήνα ένα άρθρο πρωτοσέλιδο από τα Ζαγορικά του φίλου μου Βασίλη Τζιόβα με τίτλο «να σώσουμε τα πανηγύρια μας ή να τα σταματήσουμε».

Γράφει συγκεκριμένα ορισμένες εντυπώσεις από το πανηγύρι του χωριού μου, που παραδρέθηκε σαν φιλοξενόμενος ή σαν επισκέπτης. Γι' αυτό επιτρέψτε μου να γράψω ορισμένα λόγια για τις εντυπώσεις του αυτές.

Πραγματικά εμείς οι μεγάλοι κάπως στην ηλικία βλέπουμε διαφορά στα σημερινά πανηγύρια σε σχέση με τα παλαιότερα ως προς τους χορευτές, και ως προς τη μουσική των διαφόρων οργανοπαιγνίων που έρχονται σήμερα και σ' αυτούς που θα εξακολουθούν να έρχονται. Γιατί, όπως ξέρουμε όλοι μας, το Ζαγόρι σιγά - σιγά νεογειναι από ντόπιους μουσικούς σε αντίθεση με μερικά χρόνια πριν.

Επειτα έχω αναφερθεί κι εγώ στο ίδιο φύλλο πάνω στο ίδιο θέμα και δικαιολογημένα νομίζω.

Οι άνθρωποι σήμερα λόγω της βιοτικής τους επιπέδου και της οικονομικής ανάπτυξης και των μέσων συγκοινωνίας έχουν την δυνατότητα ανεξαρτήτως της αποστάσεως να βρεθούν σε οποιαδήποτε πολιτιστική εκδήλωση πανηγυριών. Σήμερα βλέπουμε κατά το πλείστον νεολαία στα πανηγύρια. Οι νέοι αυτοί θέλουν χορούς και πεταχτούς χορούς αλλά μερικοί αργούς και παραδοσιακούς. Θέλουν καινούρια τραγούδια που, αν μου επιτρέπεται να τα κρίνω, μερικά καλά, μερικά άσχημα που ακούγονται σήμερα. Ίσως μερικά από αυτά έπειτα από λίγα χρόνια να μείνουν και σαν παραδοσιακά τραγούδια. Διότι μην ξεχνάμε παλιότερα την διαφορά τραγουδιού χορού ανάμεσα στο συγχρότιμα Μπεκάρη - Λίνου - Γκανά με το μετέπειτα συγχρότιμα «Τα Τζαζούτσια». Οι δεύτεροι ήταν τότε πιο συγχρότοι λίγο και κάπως γρηγορότεροι στο ρυθμό του χορού που σχεδόν έχει μείνει και σήμερα. Δικαιολογημένα βέ-

βαινα για να μπορέσουν να επιδιώκουν με το δικό τους τρόπο. Πως μπορούσαν π.χ. να παλέψουν τότε - παιδάκια αυτοί - Μπεκάρη Νίνο - Γκανά. Γι' αυτό ο Μπεκάρης έλεγε στον Σπύρο καμιά φορά, σαν να ζητούσε καμιά χορδή για το λαούτο: «καπό σιγά, παιδιά, θα απουσίασετε».

Πήγαν όμως τότε στην Αθήνα με τον Φίλα - Ρούττα για μια σαιζόν και όταν ήρθαν έφεραν πολλά συγχρόνα τραγούδια. Τραγούδια από θεατρικές επιθεωρήσεις τότε και άλλα όπως «Γριντόποι», «Μαργαρίτα», που διατηρείται και σήμερα σαν σουζέ, τη «Λιλίκα», «οι Τσαμπινιές ματιές», «Μοδιστράκι» και άλλα με αποτέλεσμα να ξετρελάνουν τη νεολαία των χωριών τότε, και να τους «πάρουν» με το μέρος τους. Ετσι όπου πήγαιναν τους προτιμούσαν σαν τους Μπεκάρηδες. Διότι τότε σε πολλά χωριά μας έπαιζαν δυο ταξίμια, πολλές φορές και τρία.

Επομένως μέσα στην παραδόση τότε ήταν και το μοντέρνο. Μάλιστα σε πολλά χωριά στις μέρες μου παίζαμε στα διαλείμματα του πανηγυριού και ευρωπαϊκά, όπως στο Σκαμινέλι, Βουσοχώρι, Μονοδένδρι.

Σήμερα η δουλειά μας εξακολουθεί να συνεχίζεται με τον ίδιο ρυθμό νομίζω. Όπως έχω αναφέρει ο εκμνηστικός της αποστάσεως και η οικονομική ευρεία οδηγεί τη νεολαία, σε εκδηλώσεις (πανηγύρια). Τα παιδιά όπως παλαιότερα έτσι και σήμερα γλεντάνε, και τα χαίρονται που προτιμούν να διασκεδάσουν με την ελληνική αυθεντική μουσική στα πανηγύρια μας.

Κόμος πολύς φέτος στο χωριό μου ιδιαίτερα την πρώτη ημέρα και αυτό για ευνοήτους λόγους. Όπως η πλατεία μας μικρή. Βλέπεις οι εκάστοτε πρόεδροι δεν έχουν κάνει τις ανάλογες προσπάθειες για την ευρηγορία της όπως σε άλλα χωριά και στο χωριό του φίλου μου Βασίλη Τζιόβα που είναι αρκετά μεγάλη.

Μετά ο χορός όπως είναι το έθιμό μας γίνεται δυο -

τρεις δίπλες καμιά φορά. Τα όργανα στη μέση κλείνουν ένα μέρος του χώρου ή διαορύθμιση της πλατείας δυσκολεύει οποιαδήποτε παρέα σε όποιο σημείο κι αν καθίσει να δει τον χορό και τα όργανα. Επόμενο λοιπόν είναι, φίλε Βάσιο, να βλέπεις σούρμιο να βουλοδενεται και να ξεχνιόζεται. Όμως το πρόβλημα αυτό το συναντάμε σε πολλά πανηγύρια, όταν είναι πολύς κόσμος, όπως Τσεπέλοβο - Σκαμινέλι.

Εγώ δεν νομίζω ότι είναι αυτός ο λόγος να σταματήσουμε τα πανηγύρια όπως αναφέρει. Κάτι άλλο θα πρέπει να προσέξουμε: να διασώσουμε ότι είναι δυνατόν από τα τραγούδια μας, από τους χορούς μας, που έχουν μια λεβεντιά, και να κάνετε εσείς οι παλιότεροι την αρχή στο χορό, φίλε Βάσιο, για να δείξετε και στους νέους πως πως γλεντούσαν οι παλιοί γλεντιέδες. Διότι σήμερα σπάνια χορεύουν άτομα μεγάλης ηλικίας στα πανηγύρια μας. Επομένως αφού μπαίνει όλο νεολαία στο χορό από το ξεφάντωμα, λόγω της ηλικίας τους, και από τους γοήγορους ρυθμούς των τραγουδιών, να μας φαίνεται εμάς ότι είναι ένα «Αλλαλούμ». Δεν μπορούμε όμως να πούμε ότι σήμερα η νεολαία δεν είναι καλοί χορευτές.

Σήμερα τα πανηγύρια, φίλε μου Βάσιο, τα πετυχημένα είναι αυτά που τραβούν και απολαμβάνουν ένα ήσυχο γλέντι. Νομίζω σύμφωνα με την παραπάνω άποψη ότι η κάθε Κοινότητα προσπαθεί να τα συνδυάσει, όλα αυτά. Διότι έτσι διατηρείται το χορό αλλά και ορισμένοι κάτοικοι επωφελούνται οικονομικά όπως και η νεολαία των οργανοπαιγνίων. Τελειώνοντας θέλω να ευχαριστήσω όλους τους νέους που με ακολουθούν σε κάθε πανηγύρι, όπου πάω. Και εγώ τους αγαπάω και τους συγχαίρω, που ζωντανεύουν τα πανηγύρια μας με τα νιάτα τους και τη λεβεντιά τους. Μόνο τους εύχομαι μια παράληψη: «Παιδιά μου μάθετε να χορεύετε όσο μπορείτε παλιά ρεβέτε».

Διευθυντής Ζαγορικάς, πρόεδρος, Γιάννης Τσεκούρας, αντιπρόεδρος, Ανδρ. Γκροσίδης, γεν. γραμματέας, Απόστολος Τσιφάνης, τσιφάνης, Γεώργιος Γκρούνης, έφορος αθλμ. σχέσεων και ψυχολογίας, Γιάννης Νούλης, έφορος νεολαίας και Νίκος Βλάχος, έφορος υλικού.

Εξελεγκτική Επιτροπή: Φρόσω Ζαμπούλου, Τάκης Κιάκος, Παύλος Κασαβρίδης.

Με αγάπη
ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΚΑΨΑΛΗΣ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
ΧΟΡΕΥΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ
«ΑΦΟΙ ΡΙΖΑΡΗ»
ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤ. ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΖΑΓΟΡΙΣΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

1) Ο Χορευτικός Λαογραφικός Όμιλος εκπροσώπησε φέτος επό-Εία το Ζαγόρι σε μεγάλες Πολιτιστικές εκδηλώσεις μεταφέροντας το χορό και το τραγούδι στον Ηπειρωτικό χώρο και εκτός αυτού.

α) Προσκήληκε και έλαβε μέρος στο Β' Διεθνές Φεστιβάλ «ΠΑΡΑΔΟΣΗ - ΧΟΡΟΣ - ΦΙΛΙΑ» που έγινε από 10-16 Ιουλίου στα Γιάννινα με την συμμετοχή 12 Εθνικών χορευτικών συγκροτημάτων και 12 ελλήνων. Τα αγόρια και τα κορίτσια του Ομίλου απέσπασαν με το χορό τους τα πλέον κολακευτικά σχόλια των Εθνών και ελληνικών συγκροτημάτων. Τεράστια η συμβολή του Ζαγορίσιου Συγκροτήματος του Γρηγόρη Καψάλη.

β) Με πρόσκληση του Δήμου ΣΙΑΤΙΣΤΑΣ ο ΧΟΡΕΥΤΙΚΟΣ ΛΑΟΓΡΑΦ. ΟΜΙΛΟΣ στις 19-8-88 συμμετείχε στις Πολιτιστικές Εκδηλώσεις του Δήμου υπό την ονομασία «ΣΙΑΤΙΣΤΙΝΑ '88» όπου απέσπασε τις πλέον θερμές εκδηλώσεις του πλήθους και πα κολακευτικά λόγια του Δημάρχου στην δέξωση που δόθηκε προς τιμήν των καλεσμένων συγκροτημάτων.

γ) Μεγάλη τιμή για το Ζαγόρι είναι η πρόσκληση του Ε.Ο.Τ. προς τον Χορευτικό Λαογραφικό Όμιλο να εμφανιστεί ενώπιον των 12 Υπουργικών χωρών της Ε.Ο.Κ. στο ΠΑΠΓΚΟ στις 16-10-88 κατά την εκεί επίσκεψή τους, μετά το πέρας της άτυπης συνόδου που θα γίνει στα Γιάννινα.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου εκπράζει τα θερμά του συγχαρητήρια στα παιδιά του Χορευτικού Ομίλου που έδωσαν τον καλύτερο εαυτό τους για την δια εκπροσώπηση του Ζαγορίου, ώστε ο Χορευτικός Όμιλος να είναι μεταξύ των καλύτερων Συγκροτημάτων της Ηπείρου.

ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΕΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΚΗΠΩΝ

Από τις αρχαιρείες για την ανάδειξη Διοικητικού Συμβουλίου και Εξελεγκτικής επιτροπής αν Εκπολιτιστικού Συλλόγου Κήπων «Η ΜΠΑΓΙΑ» το νέο Διοικητικό Συμβούλιο και η Εξελεγκτική Επιτροπή καταρτίσθηκαν ως εξής:

Διοικητικό Συμβούλιο: Δημήτριος Καραπέτσας, πρόεδρος, Γιάννης Τσεκούρας, αντιπρόεδρος, Ανδρ. Γκροσίδης, γεν. γραμματέας, Απόστολος Τσιφάνης, τσιφάνης, Γεώργιος Γκρούνης, έφορος αθλμ. σχέσεων και ψυχολογίας, Γιάννης Νούλης, έφορος νεολαίας και Νίκος Βλάχος, έφορος υλικού.

Εξελεγκτική Επιτροπή: Φρόσω Ζαμπούλου, Τάκης Κιάκος, Παύλος Κασαβρίδης.

των σταθμών συγκεντρώθηκαν στο Τσεπέλοβον, όπου ήτο η έδρα της Υποδιοικήσεως με διοικητήν τον Σαντήκ εφέντην για να προλάβουν ή καταπνίξουν ενδεχομένη ελληνική τοπική εξέγερση, διότι πενούσαν τις κρίσιμες εκείνες μέρες κάτω από ήσυχη... ανησυχία, γιατί... — «όλα τάσκιζε η φόβηρα και τα πλάκωνε η σκλαβιά».

Πολλά γυναικόπαιδα του χωριού μας είχαν καταφύγει στα γύρω δάση Αδημάνου και στο Μοναστήρι, από φόβο μη γίνουν επιδρομές των Τούρκων, αλλά δεν έγιναν. Απ' αυτόν τον φόβον και επειδή το χωρίον μας θεωρείτο το ασφαλέστερον μέρος για καταφύγιον, είχαν έλθει και πολλές ξένες οικογένειες από άλλα χωρία.

1918-1919

Η θανατηφόρος ασθένεια της γρίπης

Ν. Εξάρχου — «Το Βρυσσώρι» σελ. 180.

«Η μόνη αξιόλογος συμφορά, η οποία συνέβη εις το Βρυσσώρι, όπως και σε άλλες περιφέρειες είναι ο λόγος (Ισπανική θανατηφόρος γρίπη) του έτους 1918-1919.

Κατά τον φοβερόν αυτόν λοιμόν πολλά θανατικά κρούσματα συνέβησαν στο χωριό μας και διαλύθηκαν πολλές οικογένειες. Πεθάνανε πολλά άτομα κάθε μέρα. Κραυγαί διαπεραστικά ακουγότανε από όλους τους μαχαλάδες του χωριού, προμήνυμα της πλένης φρικτής συμφοράς. Η καμπάνα είχε παύσει να κτυπά πένθιμα. Το χωριό παρουσίαζε την όψη της καταστροφής και της ερημώσεως. Κατά την διάρκειαν του χειμῶνος 1918-19 απέθανον 86 άτομα...

1941 — 1950 — 1949

Ν. Εξάρχου — «Το Βρυσσώρι» σελ. 203.

«Περίοδος Κατοχής»

«...Την 18ην Οκτωβρίου 1940, μετά την συνθηκολόγηση της Ιταλίας, οι Γερμανοί απεφάσισαν να καταστρέψουν τα χωριά της περιοχής μας. Φαίνεται ότι είχαν πληροφορίες ότι υπάρχουν αντάρτες στα χωριά μας.

Οι Γερμανοί λοιπόν, μια φάλαγγα από 400 περίπου στρατιώτες εξεκίνησαν από την Κόνιτσα, έφθασαν στο Βρυσσώρι, όπου καθυστέρησαν επί μίαν ώραν και αφού υπεσχέθησαν ότι δεν θα κάψουν τα σπίτια, έφυγαν και ακολούθησαν το δρόμο προς Ηλιόχωρι, Λάιστα, Βαδούσα, Γρεβενά. Όσοι θρέθηκαν σ' αυτόν τον δρόμον αφηνιάστηκαν από την απροσδόκητη επιδρομή και έσπευσαν προς τα δάση να κρυφτούν. Ατυχώς ο συγχωριανός μας Δημήτρης Βραχίδης συνταξιούχος δημ.)λος δεν κατόρθωσε να κρυφθεί, συνελήφθη και εν τη προσπάθειά του να φύγει τον επιπορόδησαν και τον σκότωσαν στα κηπάδια της θέσεως «Σουρίνου».

Αργότερα μόλις νύκτωρ, έφθασε ένα άλλο γερμανικό απόσπασμα στο Βρυσσώρι με εντολή να το κάψει. Έβαλαν φωτιά και κάψανε 45 σπίτια.

Επίσης το επόμενο καλοκαίρι του έτους 1944 οι Γερμανοί κατέκαυσαν άλλα 20 σπίτια.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΜΦΥΛΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Κατά την πρώτη επιδρομή ανταρτών εις το Βρυσσώρι την 18 Αυγούστου κάηκαν 8 σπίτια.

Κατά την πρώτη επιδρομή ανταρτών εις το Βρυσσώρι την 18ην Αυγούστου κάηκαν 8 σπίτια.

Κατά την διάρκεια του εμφυλίου πολέμου (1946-1949) διεπράγησαν 350 αιγοπρόβατα, 30 βοοειδή, 25 ημίονοι, 65 οκάδες τρόφιμα, ελεηλατήθησαν ολοσχερώς 75 εγκαταληφθέντα σπίτια και η αποθήκη της Οικοκυρικής Σχολής και καταστράφησαν 65 κυψέλες μελισσών. Υπολογιζόμενη ζημία στο Βρυσσώρι 1.500.000 δραχμές της εποχής εκείνης.

Εκτός των υλικών ζημιών το Βρυσσώρι πλήρωσε βαρύν τμήμα και σε ανθρώπινες ψυχές. Την ίδια εποχή εφονεύθησαν:

Λάιστα

Εφέτος καλύτερα από κάθε άλλη φορά γιορτάστηκε το πανηγύρι της Παναγίας, διότι εκτός από τους πολλούς πατριώτες και ξένους από κάθε γωνιά της πατρίδος μας, είχαμε τον εξορίστο καλλιτέχνη με την παρτίδα του, κ. Γρηγόρη Καψάλη, ώστε το γλέντι να διαρκέσει 3 ημερών, χτα με αμείωτο κέφι και χορό.

Για την καλύτερη εξυπηρέτησή του κόσμου, ο Μορφωτικός Σύλλογος Λαϊτών Θεσσαλονίκης με τον ακούραστο πρόεδρό του, αλλά και άλλα μέλη της Διοικήσεως, φρόντισαν και έφεραν από τα Ιωάννινα 200 καρέκλες και ανάλογα τραπέζια.

Περιορίζομαι με αυτά τα ολίγα για να σταθώ σε μερικά κυρίως σημεία το οποία νομίζω, πρέπει να τονίσω:

Παραμονή 14 Αυγούστου ώρα 10 βραδυή από την εξέδρα της αρχής προς ο κ. Καμάλη απευθυνόμενος προς τους πανηγυριώτες, τους ευχήθηκε χρόνια πολλά και καλή διασκέδαση. Ακολούθησαν παλαιού τύπου τραγούδια, με τραγουδιστή τον ίδιο με τη γλυκειά εκείνη φωνή του και με εκείνο το πάθος που αείζει να σημειωθεί.

Συνιστώ, όσοι δεν τον άκουσαν και δεν τον γνώρισαν, ας προσπαθήσουν να τον ακούσουν.

Το θράδυ της 15ης Αυγούστου από την ίδια θέση χαιρετίζει τους Ζαγοριώτες επισκέπτες από τα διάφορα χωριά και άρχισε ο χορός ως τις 12, οπότε έγινε μια διακοπή. Ο πρόεδρος του Συλλόγου, καθηγητής Ιωάννης Κογκούλης, αναγγέλει ότι θα γίνει κλήρωση της Λαχειοφόρου Αγόρας. Στο διάστημα αυτό ο κ. Πρόεδρος, μεταξύ άλλων, είπε ότι οι σχέσεις Συλλόγου, ιερώς και προέδρου είναι άριστες. Αυτό μας συγκίνησε και προσωπικά εύχομαι να διαρκέσει επί μακρόν, διότι Σύλλογος και Κοινότης αυτό τον σκοπό εκπληρών.

18 Αυγούστου, δεύτερη μέρα διασκέδασης, ώρα 2 π.μ. ο Γρηγόρης Καψάλης συγκινημένος μας αναγγέλει ότι λόγω επαγγελματικού τον αναγκάζουν να φύγει για την Αγγλία και ότι θα τον αναπληρώσει ο μαθητής του ο Σταύρος Κόκκινος και ζήτησε συνάντην γι' αυτό, φεύγοντας ο Γιάννης Γατέλος τραγουδούσε «τα εχθρίσματα».

Ποιά άλλη εικόνα αγαπητοί, συγκινήσεις χρειάζεται:

Επίσης, προσωπικά αισθάνομαι βαθύτατα συγκινημένος, διότι επαληθεύει ένας μου στίχος που έχω δημοσιεύσει το 1952 στα «Ζαγοριστικά Νέα».

Λάιστα,

Θάνασαν μια ευχή Θεού

αν όλα τα παιδιά σου

σγαλισθούν αδελφικά

μέσα στην αγκαλιά σου.

Αθανάσιος Πάνος

ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΛΟΓΟΥ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Συνεχίζονται οι εργασίες για την πραγματοποίηση του «Δευτέρου Συμποσίου Λόγου — ο Λόγος για το Ζαγόρι» από την Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Ζαγορίου, με την συνεργασία του Κέντρου Ερευνών Ζαγορίου και του Πολιτιστικού Συνδέσμου Ζαγορίου, που θα πραγματοποιηθεί στις 18, 19 και 20 Νοεμβρίου στα Γιάννινα στην Αίθουσα του Πνευματικού Κέντρου της ΕΗΜ, υπό την προεστία του Υπουργείου Πολιτισμού.

ΘΕΜΑΤΑ: Ανθρωπογεωγραφία και Κοινωνική Συγκρότηση, Αρχαιολογία, Γλωσσολογία, Ιστορία, Διακίνηση Ιδεών, Λαογραφία, Φυσικό Περιβάλλον, Αρχιτεκτονική, Προβλήματα και Προοπτικές της Περιοχής, Οικονομική Ανάπτυξη κ.ά.

Η είσοδος θάνατι ελεύθερη και θα μπορεί να πάρει μέρος κάθε Ζαγοριώτης, που κατέχει ένα θέμα εις το χώρο του Ζαγορίου, αρκεί να εισηγηθεί την Εταιρεία μέχρι 20 Οκτωβρίου που θα οριστικοποιηθεί το πρόγραμμα, αλλά και να παρέμβει μετά την ανάπτυξη των θεμάτων κατά το πρόγραμμα.

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ

Όπως ξαναγράψαμε, το πρόγραμμα ανάπτυξης του αγροτουρισμού επιδοτείται από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα με τον κανονισμό 797 σε ποσοστό μέχρι 65%.

Το πρόγραμμα αυτό έχει στόχο την εξασφάλιση συμπληρωματικού εισοδήματος από την αγροτική οικογένεια και παράλληλα να δώσει την ευκαιρία σε τουρίστες, που προτιμούν να κάνουν τις διακοπές τους σε οικογενειακό περιβάλλον, να ζήσουν την απλή οικογενειακή ζωή που τόσο λείπει στα αστικά κέντρα, να γνωρίσουν τα ήθη και τα έθιμα του τόπου, να περάσουν ευχάριστα τις διακοπές τους και όχι στις ψυχρές ξενοδοχειακές μονάδες.

Ήδη σε πολλά χωριά τη σπαρτιάς μας λειτουργούν αγροτουριστικές μονάδες που δίδουν ένα σοβαρό εισόδημα στην νοικοκυριά και μόνο στο Ζαγόρι που οι προϋποθέσεις είναι ιδανικές, δεν έχει προχωρήσει καθόλου.

Στο Ρέθυμνο από την ερχόμενη τουριστική περίοδο θα λειτουργήσουν τέτοιες μονάδες σε 15 χωριά.

Πρέπει να προσθέσουμε ότι με την επιδότηση του 65%, που θα πει ότι από ένα εκατομμύριο δίδονται δωρεάν οι 650.000 δραχμές, εκτός από χρηματικό εισόδημα που αποκτά κάθε οικογένεια, της δίδεται η δυνατότητα να βελτιώσει και να μεγαλώσει τις κτηριακές της εγκαταστάσεις, ώστε να αποκτήσει μια άνετη στέγη για την ίδια και τα παιδιά της.

Πιστεύουμε ότι αν πάρει κάποιος την πρωτοβουλία για τη δημιουργία μιας τέτοιας οικογενειακής μονάδας, πολλοί θα τον μιμηθούν, όπως δυστυχώς γίνεται στη χώρα μας.

ΛΙΑΝΑ ΒΑΣ. ΤΖΙΟΒΑ

«SCUOLA ITALIANA»

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΙΤΑΛ. ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

ΑΠΟ: ΠΤΥΧΙΟΥΧΟ της ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ με μεταπτυχιακό σεμινάριο από Πανεπιστήμιο της ΠΕΡΟΥΤΖΙΑ. Για αρχάριους - προχωρημένους, υποψήφιους Ιταλικής Φιλολογίας Α.Π.Θ. Ειδικά τμήματα για ΠΑΙΔΙΑ προσχολικής και σχολικής ηλικίας.

Ν. Ζέρβα 2, γ' όροφος, τηλ. 77.188 - 27.105.

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ: Από το χωριό μας τα παρακάτω κορίτσια κι αγόρια πέτυχαν στα Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι.:

— Γιαννακού Αλ. Λουκία, Ιατρική Πατρών
— Πάσχου Α. Σοφία, Φιλοσοφική Ιωαννίνων
— Δελγιάννη Δ. Ρούλα, Φιλοσοφική Ιωαννίνων
— Τσουμάνη Λ. Μαρία, Σχολή Νοσημάτων Πανεπ. Ιωαννίνων
— Παπικωπής Α. Δημήτρης στα Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης
Θερμάτα συγχαρητήρια και άριστη πρόοδο.

Ε. Γ.

★

ΕΛΑΤΗ: Η Αριστέα (Ρέα) Ι. Θεοδώρου πέρασε στην Ανωτάτη Γεωπονική Αθηνών.

Τα θερμά μας συγχαρητήρια.

ΕΞ. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΑΤΗΣ

★

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ: Στην αγαπημένη μας Ανατολή Γκαγκοπούλου, που πέρασε στη Φιλολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ευχόμαστε δύναμη και υγεία για τις σπουδές της.

Οικ. Γ. ΓΚΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

★

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ: Την αγαπημένη μας Ανθή Παλ. Καμνίκα, που πέτυχε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, συγχαίρουμε εγκάρδια και ευχόμαστε υγεία για τις σπουδές της.

Οί θείοι της

ΓΙΑΝΝΗΣ, ΚΛΕΟΝΙΚΗ, ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

★

ΚΟΥΚΟΥΛΙ: Πέτυχαν στα Τ.Ε.Ι. και Α.Ε.Ι. από το χωριό μας οι:

— Ευγενία Μανόγλου του Ανδρέα, στα Τ.Ε.Ι. Λαρίδας
— Ιουλίτσα Κατσάδρα του Κων. του, στην Αρχαιολογία Ιωαννίνων
— 3. Αναστασία Ζήνου του Δημ., στο Μαθηματικό Ιωαννίνων
— Περικλής Μακρής του Ευριπίδη, στη Γυμναστική Ακαδημία Θεσσαλονίκης.

Θερμά συγχαρητήρια.

Αδελφότητα Κοινοτικών

«ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΠΛΑΚΙΔΑΣ»

★

ΚΟΥΚΟΥΛΙ: Την αγαπημένη μας γεγονοπούλα Ιουλίτσα Κατσάδρα, που εισήλθε πρώτη στην Αρχαιολογία Ιωαννίνων, συγχαίρουμε και ευχόμαστε:

«Καλή πρόοδο».

Οικον. ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΛΕΝΗ

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΕΣ

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΝΙΚ. ΤΖΙΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΗΠΟΙ: Στις 8 Αυγούστου, ύστερα από σύντομη ασθένεια, μας άφησε για πάντα ο αγαπητός μας Χριστόδουλος Νικ. Τζιμόπουλος από τους Κήπους συνταξιούχος. Ο Χρίστος γεννήθηκε στη Μπάγια το 1910, όπου έζησε τα πρώτα χρόνια της ζωής του και τελείωσε το Δημοτικό Σχολείο. Συνέχισε τις σπουδές του στο 3)τόξιο Σχολαρχείο, που λειτούργησε τότε στη Μπάγια και ύστερα φοίτησε στο Σμυρναϊκό Λύκειο της Εμπορικής Σχολής Σάμου. Στη συνέχεια υπηρέτησε τη θητεία που στον Ελληνικό Στρατό.

Οι επιστολές του και τα γραπτά που γενικά διακρίνονταν για την τελειότητά τους και κυρίως για την καλλιγραφία τους.

Στις 29.6.1934 με το στήμολοιο «Βαλκάνια» Ενεργεύθηκε στη μακρινή Αμερική (12 μέρες ταξίδι σύμφωνά με το ημερολόγιό του), όπου βρισκόταν από χρόνια ο πατέρας του με τη μητέρα του και την αδελφή του Φιλομήλα.

Εργάστηκε εκεί σκληρά τριανταπέντε ολόκληρα χρόνια σε μεγάλα Ξενοδοχεία. Από το Δεκέμβριο του 1943 μέχρι τον Ιανουάριο του 1946 υπηρέτησε στον Αμερικανικό Στρατό. Επέστρεψε για μόνιμη εγκατάσταση στην ιδιαίτερη πατρίδα του το 1971 και παντρεύτηκε με την Ελένη Γεωργιάδη, δρισκόντας κοντά της τη ζεστασιά και την αγάπη.

Στην κηδεία του, που έγινε πάνδημη στους Κήπους στον Άγιο Νικόλαο, παραβρέθηκαν συγγενείς και φίλοι που ήρθαν από τα Γιάννινα, από το Βόλο και από τα γύρω χωριά (Μονοδένδρι, Βίτσα, Νεγάδες, Κουκούλι κλπ.).

Αγαπημένε μας Χρίστο, μας έ αφήνεις μέσα στην καρδιά του καλοκαιριού και πριν προλάβουμε να σου φανούμε χρήσιμοι μας άφησες για το μακρινό και αιώνιο ταξίδι.

Πιο πολύ από όλους δεν σκέφθηκαν την αγαπημένη σου Λένκω, που είναι απαρηγόρητη για το χαμό σου.

Ο Φιλεύσπλαχνος Θεός όμως σου χάρισε σύντομο και ανώδυνο τέλος. Εκεί, στον Άγιο Κοσμά, κάτω από τα θαύματα έλατος, τις φυλλώρες, τις ακακίες και τις λυγρές λεύκες που κοιμάσαι τον αιώνιο ύπνο, σε είναι ελαφρύ το χέμα της γενέθλιας γης που σε σκεπάζει.

Αιώνια σου η μνήμη αγαπητή μας Χρίστο.

Κ. Δ. Χ.

ΚΩΣΤΑΚΗΣ ΠΡΟΜΙΚΥΡΗΣ

Στον αγαπημένο μας Κωστάκη, που το θλιβερό μαντίτο στις 25 Αυγούστου, γρήγορα μαθεύτηκε για να γεμίσει με θλίψη και πόνο τις καρδιές εκείνων που τον γνώριζαν. Ο χαμός του άφησε το κενό που θαρείται ιδιαίτερα την άξια γυναίκα του που τόσο αφοσιωμένα και τρυφερά

παρασάθηκε μέχρι τα τελευταία βήματα της ζωής του, αλλά και των παιδιών του, που με αγάπη και φροντίδα μεγάλωσε, μεταφυτεύοντάς της τη δική του αγάπη και καλωσύνη που ο ίδιος απλόχερα μοίραζε στους συνανθρώπους του.

Τώρα έφυγε, ακολουθώντας την σκληρή ανθρώπινη μοίρα, όπως τόσα άλλα αγαπημένα μας πρόσωπα, αφήνοντας πίσω του το κενό του ανθρώπου που ήξερε να αγαπά.

Εμείς που τόσο σε γνωρίσαμε και νιώσαμε το απαλό χέρι της καλωσύνης σου, μαζί με όλους τους συγγενείς μας, ους φίλους και πολλούς συναδέλφους σου, στο χώρο τούτο που συμβολίζει την αφετηρία για το μεγάλο ταξίδι σου, ενώνουμε την φωνή μας ευχόμενοι «καλό σου ταξίδι» αφήνοντας να κυλήσει το τελευταίο δάκρυ που εκφράζει τον πόνο του χωρισμού, αλλά και την αναγνώριση των ανωτέρων ανθρωπίνων και ευγενικών αισθημάτων σου. Γι' αυτό κλαίμε το χαμό σου, αγαπημένε μας Κωστάκη, γιατί σου φρόντισες με την καλωσύνη σου και την μεγάλη σου καρδιά, να μας δημιουργήσεις την ανάγκη να σε αγαπούμε.

Αριστ. Σιώτης

ΑΝΑΘΕΜΑΣΕ ΞΕΝΗΤΕΙΑ...!

Ο 40χρονος γυιός του Χριστόφορου και της Βικτωρίας Λουτσάρη, γόνος της πολυκλάδης οικογένειας των Λουτσάρηδων, το καμάρι της οικογένειας του και του χωριού μας, δε ζει πια!

Χάθηκε ανεπαιστέα στην Αραπιά —στο Κρέβατο του Γιοχάνεσμπουργκ της περιφέρειας Παλαπόρας. Αδέλφια και ανεξήγητη τιμωρία από χέρι μούρου, μας έκοψε το παλικάρι μας!

...Και σκόρπισε βαρύ το πένθος και το θρήνο στους γονιούς και τ' αδέρφια του, τη Σεβαστή, την Ελευθερία, τον Τάκη και τη Φρειδερίκη και στη θαρπενθούσα γυναίκα του. Γιαπωνέζα εκείνη και τα τρία του αγόρια: το Βίκτωρα, το Χριστόφορο και τον Αριστείδη.

Μαύρα το καλοκαίρι για όλους εμάς που τόσο αγαπούσαμε το πολύπλογο παλικάρι, που πράκωσε τόσο για να το ζηλέψει η Μοίρα η κακή.

Η αγάπη του αδελφού του Τάκη, διάθηκε βουνά και θάλασσες, ωκειανούς, κι έφτασε και παρασάθηκε αιδελφικά και πατρικά στη φανυλιά του.

Ευριπίδη μας, Ανόλαφρο νάνο το χέμα της φιλόξενης Ξενικής γης, που δέχτηκε το αδικαιοκατωμένο σου κορμί και οι κατάρες μας, να θαρύνουν το φονιά!

Αιώνια θάναη η μνήμη σου και διαρκής η αγάπη και η συμπάραστασή μας στη βαριά πληγωμένη οικογένειά σου.

Μ' όλα μας τον πόνο

Κ. Κράλιος με τα παιδιά και τα εγγόνια του

ΑΝΤΩΝΗΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ

Τον χάσαμε τον Αντώνη πρόωρα. Κάνει κι ο χάρος λάθη, μερικές φορές. Από τα χωριά της Πρέβεζας η καταγωγή του μα εδώ ρίζωσε. Αγαπητός σε όλους, γεμάτος καλοσύνη κι αγάπη για τους πάντες. Το γέλιο δεν του έλειπε ποτέ. Χρόνια εργάστηκε στην Αγροτική ασφάλεια, με συνέπεια κι εργατικότητα. «Κάλιο να ηρολαβαίνεις, παρά να στέλνεις στο δικαστή» έλεγε. Κι έτσι εργάστηκε για χρόνια, ως που έγινε συνταξιούχος.

Παντρεύτηκε με την Αγγελικούλα Δ. Κολιού. Εγώ τους στεφάνωσα κι απόχτησαν δυο γιους και μια κόρη. Τα μεγάλωσαν και τα αποκατέστησαν τα παιδιά τους. Τα φρόντισαν με ισορρογία. Ποτέ δεν τα μάλωσε. Τίποτε δεν τους έλειψε.

Η αγάπη τους, η ιστορία του, η καλοσύνη του, η εργατικότητα του απίθανη.

Ο αείμνηστος, ο θαυμασός Αρχιμανδρίτης πατήρ Μιχαήλ Παπαζογλου τον έλεγε χαιδευτικά: «Αι Αντώνη». Τέτοιος ήταν...

Ο Απόστολος Πέτρος, σαν τον αγναντεύεις ν' ανηφορίζει κατακεί, είμαι αίγιουρος, με χαμόγελο θα τ' ανιόξει, την Πόρτα του Παραδείσου... Αιώνια σου η μνήμη Αντώνη.

Ε. Γ.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Καπέροδο.- Μεγάλο κακό χτύπησε το χωριό μας, με το χαμό του Άρη Ράπη στις 20.8.88. Η λύπη και το πένθος για τους συγγενείς και τους χωριανούς είναι αβάσταχτο. Ο Άρης ήταν αγαπητός και σεβαστός σ' όλο το χωριό κι ακόμα λόγω της θέσης του, ήταν και πολύτιμος βοηθός. Έφυγε άδικα και ξαφνικά κι αυτό θάρυνε τη λύπη και το πένθος.

Οι συγγενείς κι ο χωριανός τον περιμένουν. Οι σπράττες κι οι ράχες ανησυχούν. Τα γίδια βελάζουν και τα σκυλιά αλυχτούν λυπητερά. Ποιός αγαπούσε περισσότερο το Καπέροδο; από τον Άρη Ράπη; Ποιός νοσταλγούσε περισσότερο τον καθαρό αέρα, το αγνάντιο, τη βραδινή δροσιά και το ολόγιομο αυγουσιτικό φεγγάρι;

Απαρηγόρητη και λυπημένη η αγαπημένη του σύντροφος Γεωργία. Όμως, το πένθος και η λύπη της μοιράζεται και σ' όλους εμάς τους καπεσοβίτες. Ας είναι αναπαυστικό το απτικό χώμα, που σκέπασε τον Άρη μαζί με το λίγο καπεσοβίτικο.

Οι παρακάτω συγγενείς του κατέθεσαν στην εκκλησιαστική επιτροπή Καπεσοδού 61.500 δρχ. στη μνήμη του. Ράπη Γεωργία, Ράπη Γρηγόριος, Ράπη Κλέαρχος, Ράπη Λεωνίδας, Ράπη Ιουλίνα, Σαραντάρη Αριστεά, Τρίγκος Σπύρος, Τρίγκος Στέφανος, Μπούσιου Βασιλεία, Μπούσιος Ηλίας, Ράπη Νώντας, Ράπη Χρήστος, Ράπη Μιχάλης του Λεων., Ράπη Μιχάλης του Παύλου, Μαυρίδου Ελένη, Ρεβύθη Έλλη, Πετράκης Βύρων, Παραδείση Μοίρη, Τσατάλογλου, Παναγιώτογλου, Τόμου.

ΜΟΝΟ Η ΣΒΑΤΕΡ ΔΙΑΣΩΘΗΚΕ!

Μετρίοτατη η εμφάνιση των αθλητών μας στη Σεούλ

Μόνο η πρωταθλήτρια της καλλιπασίας, Αντωνία Σβάιερ διακρίθηκε από ελληνικής πλευράς στην Ολυμπιάδα της Σεούλ. Πήρε την πρώτη θέση στον μικρό τελικό του σιμφ και έτσι κατέκτησε τη 7η γενικά. Αντίθετα, η εθνική του πόλο, ο κολλημένος Ν. Φωκιανός, οι ιστιοπλοίμοι μας και η τετράκοπος απέτυχαν, όπως άλλωστε και οι Καλοδελώνης — Μπαβέλας στο διπλό του τένις.

Η Σβάιερ νίκησε στον μικρό τελικό με τον εξαμετάβολο χρόνο 7.57.73. Η 7η θέση αποτελεί μια σημαντική επιτυχία για την νεαρή αθλήτριά μας, η οποία, ανάμεσα στις άλλες, πέρασε και την προηγήτρια της ΕΣΣΔ, Ν. Κβάτσα.

(Από αθλητική στήλη της «Κ»)

Για όσους δεν το γνωρίζουν, η μικρή Αντωνία, είναι κόρη της ιετρού Αθανασίας Σαχρόνη από τη Λάισα.

Ευχόμαστε στην Αντωνία, που τόσα στερήθηκε από τις νεανικές της ψυχραιμίες, οι επόμενοι Ολυμπιακοί γώνες να της χορίσουν το Μετάλλιο. Η ηλικία της το επιμένει.

Κ. Κ.

ΔΙΟΡΘΩΣΗ

Στο προηγούμενο φύλλο μας και με τίτλο «ΔΩΡΕΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ», δημοσιεύτηκε ανταπόκριση του κ. Βασ. Αρχιμανδρίτη, για τις εκδόσεις που πραγματοποιήθηκαν στο Πάπια, στη μνήμη του Μ. Αναγνωστοπούλου.

Στην ανταπόκριση αναφέρεται δόλωση του κ. Πύρρου Σπύρα, ότι σφύρει την προσωπική του βιβλιοθήκη, στην βιβλιοθήκη Μ. Αναγνωστοπούλου, χωρίς να αναφέρεται το όνομά του. Παρακαλούμε για τη διόρθωση.

ΠΩΛΗΣΗ ΟΙΚΙΑΣ ΣΤΑ ΕΠΙΛΩ ΣΟΥΛΕΝΑ

Σε κεντρικό σημείο με μεγάλη και ωραία θέα στο χωριό Άνω Σουδενά, πωλείται οικία με αυλή και μεγάλο οικόπεδο, σε τιμή ευκαιρίας. Πληροφορίες: 01-9531 131 και 0651 - 33.469.

Η εκκλησιαστική επιτροπή τους ευχαριστεί και μαζί τους εύχεται να είναι αιώνια η μνήμη του Άρη Ράπη.

Καπέροδο 27.8.88
Η Εκκλησιαστική Επιτροπή

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Φίλος του περιοδικού μας, μας έστειλε πέντε φωτογραφίες. (Τη Χρυσοπηλώρα, την Αρίστη, το Άλσος στο Βοϊδομάτι. Γδρόσιμο αρνιού και κατατραμμένη οδική πινακίδα). Επειδή δεν γράψαμε το όνομά του, τον παρακαλούμε να έλθει σε επαφή μαζί μας.

4ΗΜΕΡΟ ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΣΤΙΣ ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ

Από την Κυριακή στις 11.30' το πρωί, μετά την εκκλησία και την επίσκεψη στο σπίτι του νοιάγισμου Κυραζή Ζηκομάρη που γιάτρεζε τα πατάρια, άρχισε το γλέντι στις Φραγκάδες και τελείωσε τα ξημερώματα της Πέμπτης.

Έτσι δόθηκε η ευκαιρία στους Φραγκαδιώτες να το γλένησουν για καλό. Την Κυριακή χόρεψαν οι Φραγκαδιώτες και τα συμπεριρικά ως τα περασμένο μεσάνυχτα. Της Παναγίας 15 Αυγούστου, όπως είναι καθιερωμένο στο Ζαγόρι, χόρεψαν οι Ξενοχωρίτες, αν και φέτος το συγκρότημα που είχε εξαφανιστεί η επιτροπή δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των χορευτών όπως και η τραγουδιστρια που η φωνή της ήταν ανάλογη με την ηλικία της. Μπορεί ο ίδιος ο Μπακόδοδος να παίζει καλό κλαρίνο, πρέπει όμως και η παρέα του να τον αντάξια, τίποτε δεν προσθέτει ο μεγάλος αριθμός οργανοπαϊκτών με μικρή απόδοση. Αποτέλεσμα, ενώ το μεσογύρι είχε γεμίσει ασφυκτικά, οι γνωστοί χορευταράδες νόχουν αποκαρδιωθεί προκαταβολικά. Το ίδιο και το επόμενο βράδυ, που είναι σειρά των Ξενημένων και όσων φιλοξενούνται στα σπίτια των χωριανών. Ευτυχώς την Τετάρτη, ύστερα από τις διαμαρτυρίες ανασυγκροτήθηκε το μουσικό συγκρότημα και έτσι δόθηκε η ευκαιρία στους χωριανούς να χορέψουν ως το πρωί της Πέμπτης. Και του χρόνου τώρα και σε φροντίσει η επιτροπή να εξασφαλίσει εγκαίρως μια καλή παρέα.

Κακά μαντάτα έρχονται για την τύχη των πανηγυριών στο Ζαγόρι που κάποτε ήταν έσκαυστά. Η έλλειψη οργανοπαϊκτών, εκτός των άλλων, δημιούργησε μια κατάσταση απαιτήσεων χωρίς ταυτόχρονη απόδοση. Δεν δέχονται πλέον τα όργανα να συνοδεύουν τους πανηγυριώτες στα σπίτια για τις επισκέψεις, γιατί χωρίς μεγάφωνα αρνούνται να παίξουν, τώρα ζητούν και μερικές δεκάδες χιλιάδες σαν δώρο εκτός από τα κεράσματα, αλλά το πιο σπουδαίο είναι ότι κάθε καλός, σε πούμε, οργανοπαίκτης δημιουργεί μια παρέα από νεοεκπαιδευμένους ή αποτυχημένους και έτσι η απόδοση είναι κάτω από το μέτρο.

Φραγκαδιώτης

ΣΥΛΛΑΠΗΤΗΡΙΑ

Το Δ.Σ. του Κέντρου Ερευνών Ζαγορίου, εκφράζει δια του προέδρου του κ. Βασ. Τζιόβα, τα θερμά του συλλυπητήρια για το θάνατο του αείμνηστου Κλέαρχου Στάρα. Αιώνια του η μνήμη.

ΝΕΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

ΕΥΧΕΣ

Την Λιάνα κόρη του αγαπητού φίλου και στενού συνεργάτη Βασίλη Τζιόβα που άνοιξε και διευθύνει σχολή Ιταλικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας συχαίρουμε θερμά και ευχόμαστε καλή σταδιοδρομία.

ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ Οικογενειακός

Την αγαπημένη μου ανηψιά Ιφιγένεια Κ. Γαραντζιώτη, που πήρε το πτυχίο της Χημείας από το Πανεπιστήμιο Αθηνών, συχαίρω θερμά και της εύχομαι καλή σταδιοδρομία.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ Ν. ΖΩΓΔΟΥ

Άλλη μία εκπαιδευτικός προσέθηκε στο Καπέροδο. Ευχόμαστε στην Εσπεροφίλα μας Νίκη Ζούκη, που είναι πια πτυχίστρια Φιλοσοφικής Σχολής, καλή επιτυχία στη νέα αυτή φάση της ζωής της.

Οικογ.: ΑΝΔΡΕΑ ΤΟΛΟΓΛΟΥ
ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΤΟΛΟΓΛΟΥ

Οι Τσιπελεβοιτοπούλες, από τη μάνα τους, Έλλη και Φωτεινή Χρ. Αυγερινού, πήραν πια πτυχία τους της Αγγλικής Φιλολογίας, η πρώτη και της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών η δεύτερη.

Τους εύχομαι καλή τύχη και άριστη σταδιοδρομία.

Ε. Γ.

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ: Την αγαπημένη μας Θέα Ματσούλη που πήρε το πτυχίο της Νοσηλευτικής Σχολής Ιωαννίνων συχαίρουμε θερμά και της ευχόμαστε καλή σταδιοδρομία. Η ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΑΓΙΟΥ ΜΗΝΑ

★ Η Αδελφότητα μας διέθεσε 50.000 δραχμές για τη μετατροπή ενός εδαμίου του σχολείου σε ιατρεία, που εξοπλίστηκε με όλα τα απαραίτητα μέσα, για την αντιμετώπιση των ασθενών, και τη σωστή λειτουργία του.

Οι κάτοικοι ευχαριστούν θερμά τα μέλη της αδελφότητας για την αξιόλογη προσφορά στο χωριό μας.

★ Επιτυχία σημείωσε το καλοκαιρινό βραδινό γλέντι, που οργάνωσε η αδελφότητα στην πλατεία του χωριού στις 17 Ιουλίου. Η οργάνωση ήταν αρκετά καλή και η προσέλευση του κόσμου ικανοποιητική. Όμως, ο ψυχρός βοριάς που φυσούσε ασταμάτητα, έκανε πολλούς να απογοηθούν πολύ γρήγορα. Ας ελπίσουμε του χρόνου σε μεγαλύτερη επιτυχία, με καλύτερα καιρικά συνθήκες.

ΑΛΗΘΕΙΕΣ

«Τον απαιτών να μην δεχθεί να τον ακούσεις και, έτσι σου μίλησε και τον άκουσε, χάρηκες, σε γοήτευσε και σε κατακυριεύσε μέχρι σημείου να ξεέλθεις εκ του γραφείου του, όχι μόνον χωρίς σακκάκι και παντελόνι αλλά και περικής και κατενθουσιασμένος».

ΣΠΥΡΟΣ ΜΕΛΑΣ

ΒΡΑΒΕΙΑ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Στο θήμερο διεθνές διαγωνιστικό φεστιβάλ που πραγματοποιείται στη Μεγάλη Βρετανία, το Λύκειο Ελληνίδων Ιωαννίνων, που μόνον αυτό παρουσίασαν δύο τηλεοπτικά κανάλια, απέσπασε πέντε βραβεία. Από τα πέντε αυτά βραβεία τα δύο αντιστοιχούν στο Ζαγόρι. Το ένα απέσπασε ο Γρηγόρης Καμάλης, συναγωνιζόμενος με ταξί μουσικών 32 χωρών, για τη μουσική του απόδοσης, ιδιαίτερα στα τραγούδια Γράβα και Ζαγορία γυρίσματα και το άλλο η Βοδούσα για την όμορφη παραδοσιακή της σπολή.

Το περιοδικό μας συχαίρει τον φίλο και συνεργάτη Γρηγόρη και του εύχεται νέες διακρίσεις.

★

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Πολιτιστικού Συνδέσμου Ζαγοριτών συχαίρει την Ζαγορία Αντωνία ΣΑΧΡΟΝΗ — ΣΒΑΤΕΡ για την τιμητική θέση που κατέλαβε στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Σεούλ.

ΖΑΓΟΡΙΣΙΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

★ Εκκυκλοφόρησε το 3ο φύλλο της μικρής εφημερίδας «ΠΑΠΙΚΟ» της Ένωσης Αποδήμων Παπικιστών, που αναφέρεται στον εορτασμό της μνήμης του ευεργέτη Μην. Αναγνωστοπούλου, για τα 82 χρόνια από το θάνατό του, τη δημιουργία βιβλιοθήκης στο Πάπια, στην οποία μεταβίβηκε τον όλο του περιουσία, που έληξε από τον κ. Πύρρο Σπύρα, νέα από το χωριό κ.ά.

★ Εκκυκλοφόρησε το «ΒΟΥΒΟΥ-ΣΙΩΤΙΚΑ», δημοσιάζει εφημερίδα με πλούσια ύλη από νέα του χωριού, μελέτη για τον κίνδυνο που διατρέχουν οι κάτοικοι από το υδροηλεκτρικό έργο στις πηγές του Άλφου, αναμνησεί από τη ζωή συχωριανών της περασμένης γενιάς κ.ά.

★ Πήραμε το φύλλο 53 της μηνιαίας εφημερίδας «ΠΑΛΜΟΣ ΤΩΝ ΜΗΛΙΩΤΑΔΩΝ», με νέα από το χωριό και θέματα που απασχολούν την περιοχή, όπως τα οικόπεδα των Μηλιωτών, που παραμένουν σε εκκρεμότητα για μια δεκαετία και δεν μπορούν οι κάτοικοι να χτίσουν.

★ Λάβαμε το 23ο φύλλο της δημοτικής εφημερίδας του Συλλόγου Δοκιμικών «Δοκιμωτικά», που εκτός από τα νέα του χωριού, ασχολείται με το πρόβλημα των ακασιδιών και της ρύπανσης του χωριού, και με ασήδια από τα πολλά κ.ά.

Εισφορές

αναγνωστών μας

1.300

Τρουναφύλλης Γ. Κων)νος 1.200

Καμτσόνα Ελ. Ευρύλενα Οικονομίδης Νικ. Κων. Οικονομίδης Κων. Σπύρος Παπαθανασίου Ευ. Ελευθέρι. Παπαθανασίου Ευ. Ευρυδίκη Παπαρήστον Χρ. Ευσεβία Φωτίου Ζαγόρη Μαρία Φωτίου Ι. Νικόλαος 1.000

Γαλάνη Β. Δέσποινα Δέλια Ευδοκία Καραβασίλης Ιωάννης Καμάλης Αλ. Γρηγόρης Λιόντος Αθαν. Παναγιώτης Λιόντος-Τσελεπίου Κλεονίκη Μεγαλίδης Αθανάσιος Μουδοπούλου Θ. Ερμής Νάσιου Δημ. Αθηνά Ντιναλέξη Κ. Αθηνά Παπαϊωάννου Σπύρος Παπαστεργίου Σοφία Πετσέλης Οδυσ. Γεώργιος Σωτήρη Β. Ελπίδα Τολόγλου Π. Θρασύβουλος Τσάτσου Νικ. Έλλη

8ο ΑΝΟΙΚΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΟΥ Κ.Ε.Ζ.

Πραγματοποιήθηκε και φέτος στη Βίτσα, από 10—28 Ιουλίου (18 ημέρες), το ανοικτό Σχολείο του Κέντρου Ερευνών Ζαγορίου, μια εκδήλωση που προσάγει το Ζαγόρι παγκόσμια.

22 νέοι από όλο τον κόσμο παρακολούθησαν τα μαθήματα του Κέντρου, τα περισσότερα με θέμα το Ζαγόρι, διάφορες εκδηλώσεις στο χωριό μας, πραγματοποιήσαν διάφορες εργασίες με θέμα την ανάπτυξη του Ζαγορίου, ήρθαν σε επαφή με τους κατοίκους για να γνωρίσουν τη ζωή και το έθνος της Πατρίδας μας και διάφορες άλλες μικρότερες δραστηριότητες.

Παράλληλα άλλη ομάδα νέων υπό την ευθύνη της κ. Ελένης Παναγιώτου — Αλεξάνδρας και σε συνεργασία με το Κ.Ε.Ζ. πραγματοποιήσαν εκπαιδευτικό πρόγραμμα στο Καπέροδο.

— ★ ★ —

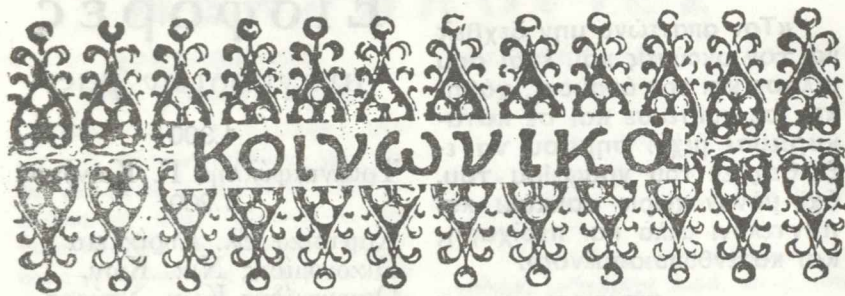
ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ

ΚΟΥΚΟΥΛΗ. Έγινε στις 25 Σεπτεμβρίου το μνημόσυνο του αδέλφου ΚΩΣΤΑ ΛΑΖΑΡΙΔΗ.

ΔΙΑΚΟΜΙΔΗ ΛΕΙΨΑΝΩΝ

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ. Την 3.9.1988, από μέρους των οικείων του αποβιώσαντος προ 3τίας Σπύρου Τσάτσου, μεταφέρθηκαν τα οστά στα χωριά του Κάτω Πεδινά και εναποτέθηκαν στο εκεί οστεοφυλάκιο. Ας είναι αιώνια η μνήμη του.

Κλ. Βλαδίκας

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ.. Ο γιατρός Νίκος Πανταζή Τζαμπαύρας και η Νίκη Κοντοδήμου - Τζαμπούρα έγιναν γονείς μιας χαριτωμένης κοπελούλας. Έτσι τα κάνανε ζευγαράκι με το γυιό τους.

Να τους ζήσει.

Ο Κοσμάς και η Νίνα Παπάζογλου, ύστερα από τέσσερα αγόρια, απέκτησαν μια χαριτωμένη κορούλα.

Να τους ζήσει.

Η Φωτεινή και ο Αχιλλέας Ι. Βαγγελής, απέκτησαν χαριτωμένο αγοράκι.

Να τους ζήσει.

Η Ιουλία και ο Παύλος Χρ. Δούβαλης, απέκτησαν την τρίτη κόρη τους. Ας μη στενοχωριέται ο Παυλάκος, εύκολα θα τις παντρεύει γιατί είναι πραγματικά χαριτωμένες...

Να τους ζήσει.

Ε. Γ.

ΕΛΑΤΗ.. Το Ζεκιγάρι Λυκοτραφύτη, έφερε στη ζωή χαριτωμένο κοριτσάκι.

Στο ζευγάρι και παπούδες Σπεργιόπουλο, Λυκοτραφύτη και λοιπούς συγγενείς ευχόμαστε να τους ζήσει.

ΕΕ. Σύλλογος Ελάτης

— ● ★ ● —

ΒΑΦΤΙΣΕΙΣ

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ: Οι γονείς Τακούλης και Δημήτρη Γκράτζιου και Χάρης και Κατερίνη Γκράτζιου, την 27.8.1988, βάπτισαν τα παιδιά τους και οι Νονοί Γιάννης Στούνης και Ζέτα Γκράτζιου έδωκαν σ' αυτά τα ονόματα Σοφία και Κλεομένης.

Τους ευχόμαστε να ζήσουν.

Κλ. Βλαδίκας

ΚΟΥΚΟΥΛΙ: Έγιναν στις 15 και 27 Αυγούστου 1988 αντίστοιχα, το βαφτίσια των παιδιών 1) Δημητρίου και Παρασκευής Κοντοδήμου και 2) Γεωργίου και Ανδρομάχης Τσουμάνη.

Από τους αναδόχους τους Βασίλη Ζάγκα και Σπύρο Βραχνούλα, δόθηκαν τα ονόματα Ηλίας και Αφροδίτη.

Να τους ζήσουν.

Αδελφότητα Κουκουλιωτών

ΕΛΑΤΗ: Η οικογένεια Αλέκου Παπαγιαννίδη βάπτισε το κοριτσάκι τους και ο νονός Νίκος Φραγκοπανάγος το ονόμασε Μαρινέλα.

Να τους ζήσει.

Ο Γιάννης και η Αθηνά Κουλού-

ρα, βάπτισαν το αγοράκι τους και τούδωσαν το όνομα Γρηγόρης.

Να τους ζήσει.

ΕΕ. Σύλλογος Ελάτης

— ● ★ ● —

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

Την αγαπημένη μας Ελένη Δημητρίου Τζόκα, που αρραβωνιάστηκε με τον κ. Σπέργιον Ροσιλόβαλην, συγχαιρούμε θερμά.

Οικογ. Μάνθου Οικονομίδη

Την αγαπημένη μας ανιψιά Γεωργία Τριανταφυλλίδη, που έδωσε αιμοβαία υπόσχεση γάμου με τον εκλεκτό της καρδιάς της Σπύρο Τάσση, συγχαιρούμε και τους ευχόμαστε καλά στέφανα.

Οικογ. Αχιλλέα Λένη

ΚΑΠΕΣΟΒΟ.. Ο συγχωριανός μας Κωστάκης Σπύρου Ζαμπαλάς και η Ντίνα Σιορόκα, αρραβωνιάστηκαν.

ΕΛΑΤΗ.. Με γλέντι του παλιού καιρού έγιναν οι αρραβώνες της Ολυμπίας Μπακάλη με το Γιώργο Γοργόλη.

Τους ευχόμαστε καλά στέφανα.

ΕΕ. Σύλλογος Ελάτης

ΚΑΠΕΣΟΒΟ.. Ο συγχωριανός μου Βασίλης Αποστ. Βογάς και η Ελένη Μπαλκογλου αρραβωνιάστηκαν.

Τους ευχόμαστε καλά τους στέφανα.

Φ. Τόλογλου

ΓΑΜΟΙ

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ.. Ο χωριανός μας γιατρός Κώστας Αριστοτέλης Ζησιάδης και η Ρίτα Πέτρου Σκουληκαρίτη παντρεύτηκαν στις 3 Σεπτέμβρη 1988.

Ευτυχισμένη σ' όλη τους τη ζωή.

Κ.Κ. — Ε.Γ.

Ο χωριανός μας γεωπόνος Γιάννης Ξ. Τσίρος και η Λένα Χ. Κούμπουλα παντρεύτηκαν.

Η ζωή τους να είναι ευτυχισμένη.

Ε. Γ.

ΕΛΑΤΗ.. Παντρεύτηκαν στα Γιάννινα ο Κώστας Ζησιδής και η Αλεξάνδρα Γιαννούλη.

Το νεαρό ζευγάρι να ζήσει ευτυχισμένα.

ΕΕ. Σύλλογος Ελάτης

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ.. Ο Χρήστος Περ. Τσουμάνης και η Ξένια Λαλουδάκη και

ΑΓ. ΜΗΝΑΣ. Παντρεύτηκαν στις 3 Ιουλίου η Χαρούλα Σπεργίου με τον Απόστολο Παπακώστα.

Τους ευχόμαστε ζωή ευτυχισμένη.

Ο. Κ.

— Η Ράνια Αλεξ. Αρβανίτη και ο Μενέλαος Αλεξ. Παπασπύρου παντρεύτηκαν.

Να ζήσουν σ' όλη τους τη ζωή ευτυχισμένοι.

Ε. Γ.

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ.. Η Φώνη Τρίγκη από τη Δοβρά και ο Θανάσης Ζαφείρης από την Πρωτόπαπα, τέλεσαν με παραδοσιακό τρόπο το γάμο τους, στο χωριό του γαμπρού.

Θερμάτα συγχαρητήρια κι ευχές.

Στεφανώθηκε στα Γιάννινα ο συγχωριανός Πάνος Κάτσινος, την εκλεκτή της καρδιάς του Λίτσα Τσουμάνη από τη Λάισπα.

Στο ταιριασμένο ζευγάρι ευχόμαστε ανθόσπερτο βίο.

— ● ★ ● —

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΛΑΪΣΤΑ.. Πέθανε και κηδεύτηκε στο χωριό μας ο Νικόλαος Δεβελέγκας. Θερμά συλλυπητήρια στους δικούς του.

Τ. Π.

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ.. Σε ηλικία 75 ετών κηδεύτηκε στα Γιάννινα η συγχωριανή μας Σοφία Κ. Παπαντωνίου, υπόδειγμα πραότητας και φιλοστοργίας. Ελαφρό το χώμα που τη σκέπασε.

Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς της.

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ.. Πέθανε και κηδεύτηκε στην Αθήνα την 1.9.1988 ο Κώστας Γεωργίου από τα Κάτω Πεδινά. Τους οικείους του συλλυπούμεθα.

Κλ. Βλαδίκας

ΗΛΙΟΧΩΡΙ.. Πέθανε και κηδεύτηκε στα Φάρσαλα η Βασιλική Αντ. Σιούρη.

Η απώλειά της προκάλεσε λύπη στην κοινωνία των Φαρσάλων και στους συμπατριώτες της Βρυσοχωρίτες και Ηλιοχωρίτες, για τα φιλανθρωπικά και χριστιανικά αρετήματά της.

Αιώνια της η μνήμη.

Γ. Μ.

ΚΟΥΚΟΥΛΙ.. Κηδεύτηκε στις 14 Αυγούστου 1988 στο χωριό μας ο Γεώργιος Δ. Τάγκας, σε ηλικία 81 ετών. Υπήρξε πρότυπο οικογενειάρχου. Διακρίθηκε για την τιμιότητα και την εργατικότητα.

Απέκτησε πολυμελή οικογένεια. Ευτύχησε να ιδεί αποκατάστημένα τα παιδιά του και να χαρεί εγγόνια σ' όλα τα παιδιά του.

Θερμά συλλυπητήρια στη σύζυγο και τα παιδιά του.

Αδελφότητα Κουκουλιωτών

ΕΛΑΤΗ.. Νέα έφυγε απ' τη ζωή η Φρειδερίκη Πολύζου το γένος Δεματάκη και άφησε μεγάλο κενό στην οικογένειά της, τους πανεμένους γονείς και συγγενείς.

20.000

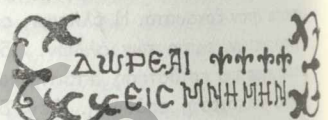
Τζούρδας Μ. Νέστορ 5.000

Βλάχου Μιλ. Αρχοντούλα
Δόνος Π. Δημήτριος
Μούζας Θωμ. Γεώργιος 3.000

Γιαννακός Πετ. Αλέκος
Γιαννακός Ιωάννης
20 ΔΟΛΛΑΡΙΑ
Μάτσος Ν. Ισιμήνη 2.000

Γκαράνης Στεφ. Απόστολος
Γκαστή Δημ. Μαίρη
Θεοδοσίον Κ. Ευγενούλα
Μπίμπη - Κόρμπου Μαριάνθη
Οικονομίδου Πελ. Αυγή
Ρέππας Γεώργιος
Σβώλου Θ. Ασπασία
Συνιώτης Αρ. Σταύρος
Τριανταφύλλου Κλεονίκη 1.500

Βασιόλα Ε. Γεωργία
Βλάχου Βασ. Ιουλία
Καροίτσος Χρ. Ιωάννης
Καρούση Χαρά
Κοματσέλη-Γκράτσιου Λούλα
Νούλης Κ. Πανταζής
Ντιναλέξης Αλεξ. Ευριπίδης
Πεζοδόμος Ιωάν. Γεώργιος
Τάσσης Δημ. Θεόκριτος
Τζοβάρα-Γενναδίου Αννούλα
Τσοφάπουλος Γ. Κων/νος
Χατζόπουλος Δημήτριος
Χοϊστοφορίδου Χρ. Καλλιόη
Χορόνης Μ. Αριστοδούλος
Μπουλτής Στ. Γεώργιος
Ζαχάρος Κ. Γεώργιος
Μπαλούγκας Ι. Νικ.

• Για εκπλήρωση των σκοπών του περιοδικού:

• Για τη συμπλήρωση 3 χρόνων από το θάνατο του ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΠΑΖΙΑΡΑ, η οικογένειά του προσφέρει 3.000 δραχμές.

• Ο κ. ΜΙΧΑΗΛ Α. ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ προσφέρει στη μνήμη της ΟΥΡΑΝΙΑΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 2.000 δραχμές.

• Η Σ.Ε. τους ευχαριστεί.

Τους εκφράζουμε τα θερμά μας συλλυπητήρια.

Πέθανε και κηδεύτηκε στα Γιάννινα, ο Δημήτριος Ζαρίδης.

Στους δικούς του, θερμά συλλυπητήρια.

ΕΕ. Σύλλογος Ελάτης